Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1990 йил 19 апрель
ПАЙШАНБА
№ 90 (4.884)

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитетининг 1990 йил 1 Май ЧАҚИРИҚЛАРИ

1. Яшасин 1 Май — меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик куни! Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

2. Совет кишилари! Инсонпарвар, демократик социализм қуриш учун куч-ғайратларимизни бирлаштирайлик!

3. Коммунистлар! КПССнинг етакчилик ролини аниқ-равшан ишлар билан тасдиқлангиз!

Партия сафларини принципиал негизда жипслаштириш учун курашингиз!

4. Совет Иттифоқи гражданлари! Ҳуқуқий социалистик давлатни барпо этишда фаол қатнашингиз!

5. Халқ депутатлари! Меҳнаткашларнинг манфаатлари йўлида масъулият билан ҳалол хизмат қилингиз!

6. Ватандошлар! СССР Президентининг мамлакатдаги вазиятни нормаллаштиришга доир куч-ғайратларини қўллаб-қувватлайлик!

Қайта қуришнинг барча соғлом кучларини жипслаштириш — демократия жараёнлари муқаррарлигининг кафолатидир!

7. СССР меҳнаткашлари! Фаровонлигимизнинг гарови бўлган туб иқтисодий ислоҳотни жадаллаштирайлик!

8. Советлар мамлакатининг ишчилари! Коммунистлар партияси сизнинг онглилигингиз ва уюшқоқлигингизга, қайта қуриш ишига садоқатингизга умид қилади!

9. Қишлоқ меҳнатчилари! Ер тўғрисидаги қонунни амалга оширингиз! Озиқ-овқат муаммосининг ҳал этилиши, ҳар бир оиланинг фаровонлиги, сизларнинг деҳқончиликдаги меҳнатингизга боғлиқ!

10. Фан, техника ва маданият арбоблари! Сизнинг ақл-идрокингиз ва маънавий фидокорлигингиз қайта қуриш учун ҳаётий зарурдир!

11. Кооперативларнинг ходимлари! Социалистик иқтисодиётни ривожлантиришга, аҳолини товарлар ва хизматлар билан таъминлашга қўшаётган ҳиссангизни кўпайтирингиз!

12. Йигит ва қизлар, меҳнатда фаол қатнашингиз, билимларни эгаллангиз, давлатни бошқаришни ўрганингиз! Ватанимизнинг келажаги сизларнинг қўлингизда!

13. Совет хотин-қизлари! Совет жамиятини янгилашда фаол иштирок этингиз! Бақувват муносиб ўринбосарларни вояга етказингиз!

14. СССР гражданлари! Совет федерациясини тубдан ўзгартириш ва мустаҳкамлаш — мамлакатдаги барча халқларнинг ривожланишига олиб борадиган асосий йўлдир! Миллатчи ва айирмачи кучларга қатъиян «йўқ» деб жавоб берайлик.

15. 1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллигини асраб қолган совет халқига шон ва шарафлар!

Уруш ва меҳнат ветеранларини, шонли Қуролли Кучларимизни Биринчи май билан самимий табриклаймиз!

16. Бутун дунёдаги ижтимоий тараққиёт, демократия ва меҳнаткашларнинг ҳуқуқлари учун курашчилар билан бирдаммиз!

17. Коммунистик ва ишчи партияларга, чет давлатлардаги барча демократик кучларга Биринчи май саломи!

18. Ер юзи халқлари! Инсониятнинг умумий муаммоларини ҳал қилиш учун, шахснинг эркинлиги ва қадр-қимматини ҳимоя қилишда куч-ғайратларни бирлаштирайлик!

Умумбашарий қадриятлар тантана қилаверсин!

Яшасин сайёрадаги барча халқларнинг тинчлиги, ишончи ва ҳамкорлиги!

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БЮРОСИДА

17 апрель куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг область партия комитетлари биринчи ва иккинчи секретарлари иштирокида кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Компартиясида ҳисобот ва сайловларнинг бориши тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Масалани муҳокама қилиш чоғида қизғин тус олган ҳисобот-сайлов кампанияси КПСС Марказий Комитетининг 1990 йил февраль ва март пленумлари талабларини ҳисобга олган ҳолда, умумхалқ муҳокамаси учун эълон қилинган КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури ва КПСС Устави лойиҳалари таъсири остида ўтаётганлиги таъкидланди. Партияни янгилашнинг асосий муаммолари юзасидан съездолди мунозараларининг, йиғилишлар ва конференцияларнинг ўтишига омманинг кенг миқёсда сиёсийлашганлиги, республикадаги мураккаб иқтисодий вазият, ижтимоий кескинлик ўз таъсирини ўтказмоқда. Бошланғич ва цех партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишлари ва конференциялари асосан тугалланди. Дастлабки 17 шаҳар, район партия конференциялари бўлиб ўтди. Умуман демократиялаш, ошкораликнинг чуқурлашганлиги, коммунистларнинг юксак фаоллиги ва танқидий кайфияти, қайта қуришнинг боришидан қониқмаслик улар учун хос бўлди.

Шу билан бирга ҳозирги ҳисобот-сайлов кампанияси алоҳида аҳамиятга эга эканлигига ва муддатлари жуда қисқалигига қарамай, айрим область, шаҳар ва район партия комитетлари йиғилишлар ва конференцияларга тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказишга тегишлича масъулият билан қарамадилар, аввалбошданоқ назоратни бўшаштириб юбордилар.

Марказий Комитет бюроси республика партия комитетлари зиммасига район, шаҳар, область партия конференцияларини ташкилий ва ғоявий-сиёсий жиҳатдан юксак даражада тайёрлаш ва ўтказиш масалаларига эътиборни кучайтиришни юклади. КПСС Марказий Комитети Ҳаракат дастури ва партия Устави лойиҳаларини, КПСС Марказий Комитетининг мамлакат коммунистларига очиқ хатини кенг муҳокама қилиш, уларда баён қилинган принципиал масалаларга доир ўз позицияларини белгилаб олиш учун съездолди ҳисобот-сайлов кампаниясидан самарали фойдаланиш керак. Ишнинг янги шаклларини коллектив бўлиб излаш, вужудга келаётган ижтимоий-сиёсий вазиятни, КПССнинг жамиятдаги янги ўрни ва ролини ҳисобга олиб, партия ташкилотлари фаолиятини янгилаш программасини ишлаб чиқиш таъминлансин.

КПСС Марказий Комитетининг 1990 йил февраль ва март пленумлари, уларда қабул қилинган ижтимоий-сиёсий системада партиянинг янги ролини белгилаб берувчи съездолди ҳужжатлари талаблари асосида Марказий Комитет бюроси область партия комитетлари структурасини, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратини такомиллаштириш масалаларини муҳокама қилди ва бу масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

Ғузор районидаги Навоий номли совхоз механизаторлари маккажўхори экишни ниҳоясига етказишаяпти. Бу сертармоқ хўжалик районда янги ташкил этилган. Уни йириклашган Ленин номли совхоз ерларида тузишди. Улуғ ўзбек шоири Алишер Навоийнинг 550 йиллик шодиёнаси арафасида совхозга ана шу ном берилди.

СУРАТЛАРДА: 1. Моҳир механизатор Сайдали Муродов. 2. Маккажўхори экиш давом этмоқда.

Ш. ШАРОПОВ олган суратлар. (ЎзТАГ).

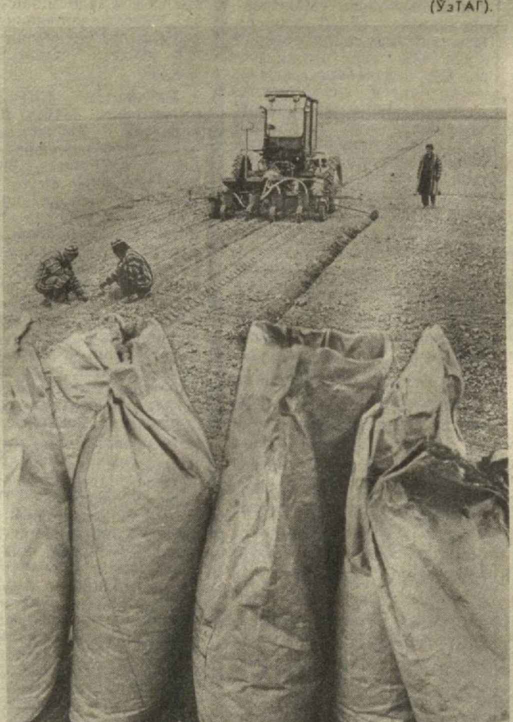

ФАЙЗЛИ ДАЛАЛАР

Олтиариқ районидаги М. Горький номли колхоз деҳқонлари жорий йилда 760 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил олишни кўзлашган. Хўжаликнинг Юсубжон Хожираҳимов бошлиқ бригадаси деҳқонлари 100 гектар пахта майдони ҳосилдорлигини 35 центнерга етказишмоқчи. Шу ниятда текис карталарга механизатор Расулжон Мадаминов, сеялкачи Обиджон Раззоқов сифатли қилиб барака уруғи қадамоқдалар. Улар ҳар куни 6—7 гектар майдонни қўлдан чиқаришаётир.

Хўжаликнинг Марказий Фарғона ерларида жойлашган Машрабжон Исоқов бошлиқ бригадаси далаларида ҳам меҳнат сурони авжида. Механизатор Зокиржон Ҳайдаров, сеялкачи Анваржон Содиқовлар кунлик нормаларини ошириб бажаришаётир. Хўжалик далаларида 10 сеялка ёрдамида кунига 80—90 гектар майдонга барака уруғи қадалмоқда.

— Районимизда 10 та колхоз ва 3 та совхоз бор, — дейди район агросаноат уюшмаси раиси Авазбек Мингбоев. — Айни кунларда хўжаликларда ўртача 7 минг 700 нафардан ортиқ киши меҳнат қилмоқда. Шу кунгача 89 гектар ерга қизилча, 645 гектарга дон учун маккажўхори, 9 гектарга карам, 12 гектарга картошка экилди. 126 гектар ерда янги боғ ташкил этилди.

Бу йил 12 минг 709 гектар ерга чигит экиб, давлатга жами 35 минг 805 тонна дурдона етказиб берилади. Долзарб мавсумга 154 та сеялка жалб этилган. Улар ёрдамида кунига 1.100—1.200 гектар ерга барака уруғи қадалмоқда. Далаларда чигит экишни узоғи билан 10 иш кунида тугаллаш учун кураш авж олдирилаётир.

А. ТЎХТАСИНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

МАКТАБ ИШИ — УМУМХАЛҚ ИШИ

Масъуллик шаҳодати

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг халқ вакилларига, кўп миллатли жумҳуриятимиз аҳолисига Мурожаатномасини ўқиб, районимиздаги болалар боғчалари, кутубхоналар, мактаблардаги шарт-шароит яна бир карра кўз олдимга келди. Ўзбекистондаги ҳар саккиз мактабдан биттаси авария ҳолатида эканлиги, уларнинг 70—80 фоизида болалар икки, ҳатто уч сменада ўқитилаётгани кишини афсуслантиради.

Бир савол мени кўпдан қийнаб келади. Матбуот, телевидение, радио орқали танқид устига танқидга рўбарў бўлаётган маорифчиларимиз қачон лоқайдликдан қутилишаркин. Мактабларнинг мавжуд программалари дарсликларга номуносиб. Кўргазмали қуроллар етишмайди. Бунинг сабаблари кўп, албатта. Маориф учун ажратилган маблағ замон талабига жавоб бермайди.

Яна бир гап: қишлоқ жойларига юборилаётган муаллимларимиз билимлари, маҳоратлари ҳақида ҳам жиддий ўйлаш зарур. Эртанги кун тақдирини ҳал қилувчи инсонни шакллантириш учун ўқитувчи катта билим ва кўникмага эга бўлмоғи лозим. Мурожаатномада таъкидланганидек, чуқур билим — миллий қадр-қиммат, жумҳурият ва мамлакатнинг гуллаб яшнаши сари ёрқин йўлга олиб чиқади.

Бугун районимизда болалар боғчалари масалаларини ижобий ҳал қилиш учун 20 га яқин уй-боғчалари ташкил қилишга киришилди. Бу ҳаракат янада кенгайтирилади. Мослаштирилган болалар муассасалари ўрнига замонавийларини қуриш тадбирларини ишлаб чиқаяпмиз. Бу масалада республика Министрлар Совети, область ижроия комитетининг амалий ёрдамига умид қиламиз.

Бир сўз билан айтганда, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мурожаатномаси республика маорифи, халқ таълими тармоғида жиддий ўзгариш ясашга даъват этувчи ҳужжатгина эмас, балки келажагимиз эгалари тақдирига масъуллик шаҳодатидир.

Қ. ДАМИНОВ,
Тошлоқ район ижроия комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР халқ депутати.

Ҳеч ким четда қолмасин

Қайта қуриш туфайли жамиятимиз ҳамма жиҳатларида янгиланиш рўй бермоқда. Жумладан, халқ таълими соҳасида ҳам. Шу жиҳатдан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг куни кеча матбуотда эълон қилинган Мурожаатномасини алоҳида қизиқиш билан ўқиб чиқдим. Бу ҳужжат жумҳуриятимизда барча кучларни, мавжуд маблағ ва воситаларни фарзандларимиз билим олишидаги қолоқликни бартараф этишга йўналтиради, албатта.

Дарҳақиқат, халқ таълимининг моддий-техника базаси қолоқ. Бизнинг қишлоқларимизда 10.150 ўринга эга бўлган мактаблар мавжуд. Улар бир сменали машғулот олиб боришга мўлжалланган. Лекин шу мактабларда ҳозир 2.200 ўқувчи билим олмоқда. Дарслар тўлиқ икки сменада зич жадвал асосида олиб борилмоқда. Бунинг оқибатида синфдан ва дарсдан ташқари тарбия ишларини ташкил этишда қатор мушкулликлар келиб чиқмоқда.

Мактабгача тарбия муассасалари тармоғидаги ўринларга ҳам эҳтиёж катта. Колхозимизда тўртта боғча бор. Уларда 200 бола тарбияланмоқда. Ҳолбуки, қишлоқларимиз хонадонларида 1.700 нафар гўдак боғчага жалб этилиши керак. Демак, ҳар тўққиз ўғил-қизнинг саккизтаси боғчага жалб этилмай қолмоқда.

Колхозимиз бу йил битта ўрта мактаб, 90 ўринли боғча қуришга киришди. Демак, боғча ва мактабларни кенгайтиришга ҳозирги эҳтиёжни қондириш учун ўн йилларча вақт керак. Шу жиҳатдан Мурожаатномада министрлик ва идоралар, корхоналар коллективлари мактаблар, мактабгача тарбия муассасалари қурилишига, боғча-яслиларни кенгайтиришга даъват этилгани диққатга сазовор. Ўйлаймизки, мактаб фаолиятини, халқ таълимини янги даражага кўтариш, ўқитиш савиясини ошириш ҳаммамизнинг ишимизга айланади.

К. ЖУМАНИЁЗОВ,
Элликқалъа районидаги «Қирққизобод» колхозининг бригада бошлиғи.

ДЕПУТАТЛАР ФАОЛЛИГИ

СССР Олий Советининг сессиясида

СССР Олий Советининг раиси А. И. Лукьянов ҳали мажлисни очмасидан олдиноқ залга бир назар ташлаб: «Кўриб турибман, бугун кворум хусусида ташвиш чекмаса ҳам бўлар экан», — деди. Иштирокчиларни рўйхатга олиш 17 апрель куни Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлисида СССР Олий Советининг 445 аъзоси тўпланганини тасдиқлади. Олий Советга аъзо бўлмаган 136 нафар СССР халқ депутати ҳам иштирок этаётганлиги маълум қилинди.

Сессия ишининг бошқа кунларида депутатлар ўтирадиган кўпгина жойлар бўш қолганлиги бир неча бор ташвишланиш учун сабаб бўлганлигига ачиниш мумкин, албатта. Ахир давлат ҳокимиятининг олий органи халқ ва мамлакат тақдирини белгилайдиган ҳозирги бурилиш босқичидаги ҳаётий муҳим масалаларни ҳал этади. Халқ эса ўз навбатида барча депутатларнинг ҳар биридан ўз вазифаларига виждонан муносабатда бўлишни кутишга ва талаб қилишга ҳақлидир.

Нима бўлмасин, бу гал залда бўш ўринлар қолмади. Мажлис СССР халқ депутатлари съездининг СССР прокуратурасининг Т. Х. Гдлян бошчилигидаги терговчилар гуруҳи фаолияти билан боғлиқ материалларни текшираётган комиссиясининг ҳисоботидан бошланди. Ҳисобот матни депутатларга тарқатилганди, шунинг учун комиссия ҳамраисларидан бири, биринчи бўлиб сўз берилган Р. А. Медведев ҳужжатни шарҳлаш билан чекланди, холос. У Т. Х. Гдлян билан Н. В. Иванов мажлисда иштирок этмаётганлигидан таассуф билдирди.

Сессия иштирокчиларига «ССР Иттифоқи прокуратурасининг СССР халқ депутатлари Т. Х. Гдлян билан Н. В. Ивановни прокуратура органларидан бўшатиб, жиноий жавобгарликка тортишга рухсат олиш тўғрисидаги тақдимномаси» ҳам тарқатилди. СССР Бош прокурори А. Я. Сухарев минбардан туриб бу хусусда изоҳ берди.

Мажлисда СССР Олий Советининг ҳуқуқ-тартибот ва жиноятчиликка қарши кураш масалалари комитетининг СССР халқ депутатлари Т. Х. Гдлян ва Н. В. Ивановнинг 1990 йил 13 февралда «Вечерний Ленинград» газетасида эълон қилинган «мурожаатномаси» тўғрисидаги хулосаси ўқиб эшиттирилди. Хулоса якунида, жумладан, мазкур нашр матнида бўҳтон ва таҳқир деб номланувчи жиноятлар составининг объектив томони аломатлари борлиги айтилган.

СССР Олий Советининг депутатлар ахлоқ-одоби масалалари комиссиясининг раиси А. А. Денисов нутқ сўзлади.

Депутат Н. Д. Тутовга сўз берилиши тўғрисидаги масала залдагиларга турлича таъсир қилди. У Т. Х. Гдлян билан Н. В. Ивановни ҳимоя қилиш юзасидан депутатлар комитети вакили эканини айтиб, улар номидан тушган мурожаатномани ўқиб бермоқчи бўлди. Кўпчилик овоз билан унга сўз берилмади. Мурожаатнома матни кўпайтирилиб, депутатларга тарқатилди.

Шундан кейин музокаралар бошланди.

(ТАСС).

Москва.

Ўзбекистон ССР Президенти Индонезия делегациясини қабул қилди

Ўзбекистон ССР Президенти А. И. Каримов 17 апрель куни Индонезия Республикасининг кооперация ишлари министри Б. Арифин бошчилигидаги ҳукумат делегацияси аъзоларини қабул қилди.

Меҳмонларга Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш истиқболлари тўғрисида, республиканинг қайта қуриш, демократиялаш йўлида қилаётган ҳаракатлари ҳақида гапириб берилди. Икки томонлама муносабатларни янада мустаҳкамлаш тўғрисида қизиқарли суҳбат бўлди. Бу жараёнга кейинги вақтларда янги омил бахш этилганлиги мамнуният билан таъкидланди. Меҳмонларнинг мазкур ташрифи, шунингдек яқинда Ўзбекистон делегацияси Индонезияга боргани бунинг далилидир.

Б. Арифин А. И. Каримовга у Ўзбекистон ССР Президенти юксак лавозимига сайланиши муносабати билан Индонезия Президенти Сухартонинг қутловини топширди. Суҳбат чоғида Ўзбекистон билан Индонезия ўртасидаги ўзаро манфаатли бевосита алоқаларни ривожлантириш йўлини давом эттиришга икки томонлама интилиш истаги билдирилди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов, Индонезия Республикасининг Совет Иттифоқидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Я. М. Жани иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ТАШРИФ ТУГАДИ

Индонезия кооперация ишлар министри Б. Арифин бошчилигидаги Индонезия Республикаси делегациясининг Ўзбекистонга ташрифи тугади.

Делегация аъзоларини 17 апрель куни Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ш. Р. Мирсаидов қабул қилди.

Ўзбекистон билан Индонезия ўртасидаги иқтисодий муносабатларни янада ривожлантириш хусусида, пиллачиликни такомиллаштириш ҳақида манфаатдорлик билан фикрлашиб олинди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов, Индонезия Республикасининг Совет Иттифоқидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Я. М. Жани қатнашдилар.

Шу куни Индонезия ҳукумат делегацияси ташрифи якунлари юзасидан муддаолар тўғрисидаги протокол имзоланди. Унда Ўзбекистон билан Индонезия ўртасидаги бевосита савдо-иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорликни янада ривожлантириш чоралари кўзда тутилган. Меҳмонлар ташриф чоғида пиллакашлик корхоналарини, ана шу тармоқнинг илмий-тадқиқот институтларини бориб кўрдилар. Делегация Самарқанд ва Бухорода бўлди.

(ЎзТАГ).

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг
ФАРМОНИ

1990 йил 9 Май куни Москва шаҳрида, Қизил майдонда қўшинлар парадини ўтказиш тўғрисида

1990 йил 9 Май куни совет халқининг Улуғ Ватан урушида қозонган Ғалабаси шарафига Москва шаҳрида, Қизил майдонда қўшинлар паради ўтказилсин. СССР мудофаа министри ўртоқ Д. Т. Язовга парадни қабул қилиб олиш вазифаси топширилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 17 апрель.

В. И. Ленин туғилган куннинг 120 йиллигига

ҲАЁТБАХШ САТРЛАР

Сўнгги кўргазма жамланди, охирги фотосурат ёпиштирилди. Биз ўз меҳнатимиз маҳсулига яна бир бор хавотирланиб қараб қўйдик. В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалида Ўзбекистонда суғориш ишлари эҳтиёжлари учун 50 миллион сўм ажратиш ҳақидаги декрет эълон қилинганлигининг 70 йиллигига бағишланган «Ленин декретлари изидан» деб номланган кўргазма бу қутлуғ даргоҳ зиёратчилари эътиборига ҳавола этилди. Лектор саналар, номлар, воқеаларни батафсил изоҳлаб бермоқда. Кўрсаткич эски фотосуратлар, титилиб кетган ҳужжатларга томошабинлар диққатини жалб қилмоқда.

У Халқ Комиссарлари Кенгашининг 1918 йил 17 майдаги декретининг мухтасар матни билан бошланади.

Машаққатли ўн саккизинчи йил. Очарчилик. Мамлакат вайрона. Гражданлар уруши бормоқда. Шунга қарамай Халқ Комиссарлари Кенгаши «Тўқимачилик саноатини пахта билан таъминлаш учун оборот маблағлари бериш тўғрисида» қарор қабул қилди.

Орадан икки йил ўтгач, 1920 йил 2 ноябрда Халқ Комиссарлари Кенгашининг янги қарори халққа маълум бўлди. У Туркистон ва Озарбайжон ССРда пахта экинини тиклаш тўғрисида эди.

Ниҳоят, 1920 йил 14 майда «Мирзачўлнинг шимоли-шарқий қисми суғориш шохобчаларини таъмирлаш ҳамда қайта қуришни амалга ошириш учун ВСНХ томонидан 256 миллион сўм бериш тўғрисида Халқ Комиссарлари Кенгашининг қарори» қабул қилинди.

Ана шу ҳужжатларнинг ҳаммасига Халқ Комиссарлари Кенгашининг Раиси Ульянов (Ленин) имзо чеккан эди.

Буюк доҳийнинг ўлкамиз тақдири, истиқболига дахлдорлиги ана шундай лўнда сатрларда, ундан кейин эса амалга оширилган бунёдкорлик ишларида ўз ифодасини топди.

Қуёшда қовжираган, ер юзасини оппоқ туз қоплаган ҳадсиз-ҳудудсиз саҳро... Инқилобдан аввалги Мирзачўл қиёфаси ана шундай эди.

1896 йилда Мирзачўлда 7 минг гектар майдонни суғоришга мўлжалланган Николай (К-3) канали ишга туширилди.

1913 йил 5 октябрда 32 минг гектар ерни суғориш учун Романовский (Киров) канали очилди.

1917 йилга келиб суғориладиган ерлар саҳни 36 минг гектарга етди.

Ёш Туркистон жумҳуриятига чоризмдан ана шундай мерос қолган эди. Мамлакат олдида эса хом ашё, жумладан, пахта мустақиллигини таъминлаш вазифаси кўндаланг бўлиб турарди. Бу қадар катта вазифани кенг кўламли суғориш ишларини йўлга қўймасдан туриб бажариб бўлмасди.

В. И. Ленин ташаббуси билан махсус ИрТур (Туркистонда суғориш ишлари билан шуғулланувчи) гуруҳи тузилди. Унга энг зўр мутахассис-ирригаторлар Г. К. Ризенкампф, Б. К. Лодигин, В. А. Васильев, Н. А. Димо, А. В. Чаплигин, Т. А. Колпакова, С. М. Курбатов, В. Ф. Булаевский ва бошқалар аъзо бўлиб кирдилар. Инқилобдан аввал тузилган лойиҳалар қўлга олиниб, қайта ишланди, янги тадқиқотлар ўтказишга киришилди, қурилиш бошлаб юборилди.

Катта Фарғона канали Ўрта Осиёда қўриқ ерларини ўзлаштиришнинг ленинча программасини рўёбга чиқариш йўлидаги дастлабки йирик ирригация иншооти эди. Ҳашар йўли билан бунёд этилган бу сув йўлининг узунлиги 270 километр бўлиб, бор-йўғи 45 кунда очилган. У Фарғона водийсининг ўзидагина 847 минг гектар ерни обиҳаёт билан таъминлади.

Ҳикоямизнинг илк саҳифалари ана шундай. Бу ерда баъзи далиллар хусусида фикр юритиш жоиздир. Биринчидан, тилга олиб ўтилган саҳнли ер майдонини суғориш халқ ҳаёти учун нималар беради? Ўз-ўзидан равшанки, бизнинг минтақамизда бу энг аввало пахтачиликни ривожлантириш деган гап. Пахтачилик равнақи эса пахта заводлари қурилишини авж олдириш, қишлоқ хўжалик машинасозлигининг қудратли саноат базасини вужудга келтириш, кимёвий ўғитлар, ёғ-мой ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш демакдир. Тўқимачилик комбинатларини барпо этиш ҳамда тўқимачилик машинасозлигини ривожлантириш ҳам пахта етиштиришнинг кўпайиши билан чамбарчас боғлиқ. Ана шуларнинг барчаси минтақамизда дастлабки беш йилликлар режаларининг мундарижасини белгилаб берди ҳамда жумҳурият саноат базасига асос қилиб олинди. Пировардида ўлкамиз қиёфасини ҳам, халқимиз қиёфасини ҳам тубдан ўзгартириб юборди. Суғориш дегани ана шундай маънони англатади.

1956 йилдан Мирзачўлга ёппасига ҳужум бошланди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Мирзачўлда 300 минг гектар қўриқ ерни суғориш ва хўжалик жиҳатидан ўзлаштириш ҳамда эски суғорма зонада мелиорация ишларини олиб бориш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Бу ҳужжат ҳамма йўналишлар — лойиҳалаш, қурилиш ва қўриқ ерларни ўзлаштириш соҳасидаги ишлар кенг кўламда бошлаб юборилишига туртки бўлди.

Фотосуратларда комсомол йўлланмалари билан келган дастлабки чўлқуварлар, Мирзачўлда биринчи совхозлар қурилиши, Янгиер шаҳрининг барпо этилиши тасвирланган.

Планшетда шундай ёзувлар бор:

«Мирзачўлни ўзлаштириш зонасига 1,7 миллиард сўм сарфланди.

Янги ерларни суғориш учун узунлиги 126 километр Жанубий Мирзачўл катта канали қурилди.

2 минг километрга яқин автомобиль йўллари, 1,5 минг километр электр узатиш симлари, 700 километр алоқа линиялари, 77 километр сув қувурлари, 560 километр катта каналлар, 170 та совхоз, 9 миллион квадрат метрдан кўпроқ турар жой майдони барпо этилди.

Неча ўнлаб пахта пунктлари, хом ашёни қайта ишлаш базалари, 4 та пахта тозалаш заводи қурилди.

Чорвачилик, пиллачилик, боғдорчилик, узумчилик, полизчилик ривож топмоқда...»

Кўпчилик ўша ажойиб даврни — Ленин васиятлари чинакамига рўёбга чиқарилаётган кезларни яхши эслайди. Қўлга киритиладиган ютуқларимизнинг ниҳояси йўқдек бўлиб туюларди бизга.

Муваффақиятлар... муваффақиятлар... 80-йилларда суғориш каналларининг узунлиги 200 минг километрга етди. Бироқ... Ерлар бошқатдан шўрланиб кетаверди. Оқибатлари ҳам тезда кўрина қолди. Илгари Орол суви мавжланиб турган ерда бугун қум саҳроси, кемалар барханлар орасида қимирламай турибди.

Қанчалик аччиқ-аламли бўлмасин, биз Ленин декрети тақдири ҳақидаги ўз ҳикоямиздан бу саҳифани тушириб қолдира олмаймиз. Чунки бу ҳикоя тарихимиз ҳақида, ленинча сўзни, ишга ленинча ёндашувни биз қандай тушуниб етганимиз хусусидадир. Дабдабабозлик, қуруқ рақамлар кетидан қувиш ҳақиқий воқелик ҳамда қабул қилинган қарорлар учун масъулият туйғусидан устун келган пайтлар бўлган-ку, ахир.

Биз ирригация соҳасидаги энг янги ечимлар билан танишдик. Улар орасида усталик билан яратилган техник мосламалар ва яхлит технологиялар бор. Масалан, тик дренаж ҳамда ёмғирлатиб суғориш технологиясини кўрсатиш мумкин. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига кўра, суғоришнинг янги техникасини қўллаш 15—20 фоиз атрофида сувни тежаб қолишга, меҳнат унумдорлигини 140—150 фоиз оширишга имкон беради.

Материални тайёрлаш жараёнида жуда кўплаб одамлар билан учрашдик, беҳисоб китоб ва ҳужжатларни кўздан кечирдик. В. Духовний билан суҳбатлашдик. Кўргазмамизни безаб турган нодир ашёлар, экспонатлар учун унга миннатдорчилик изҳор этамиз. Биз Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳузуридаги Орол ва Оролбўйини қутқариш комитети аъзолари, бу машаққатли ва олижаноб ишга ўз кучи, ғайрат-шижоатини бахшида этаётган кишилар билан мулоқотларда бўлдик.

Е. Н. Озерский, Т. А. Колпакова, А. А. Саркисов ҳамда ўлкада суғориш ишларига кўп меҳнати ва истеъдоди сарфланган таниқли ирригаторлар бисотидан олинган ҳужжатларни ўрганишимизга тўғри келди.

Ўз-ўзидан равшанки, тўпланган материалларимизнинг ҳаммасини ҳам кўргазмага сиғдиришнинг иложи йўқ эди. Бу ҳақда алоҳида ва жуда қизиқарли суҳбат уюштириш мумкин.

Кўргазмани дастлабки зиёратчилар томоша қилишди. У музейимиз меҳмонларига маъқул бўлишини жуда-жуда истардик.

Буюк Ленин сиймоси бизга мулойим, хотиржам, айни пайтда синовчан назар ташлаб турибди...

С. ҲАЙДАРОВА,
В. И. Ленин Марказий музейи Тошкент филиалининг илмий ходими.

Моллар оғзи кўкка теккач маҳсулдорлик тез кўтарилишини Мирзачўл районидаги Абай номли совхоз ишчилари яхши билишади. Айни кунларда хўжалик далаларида оралиқ экинлар жадал суръатда ўриб олинаяпти. Амир Аҳмедов бошлиқ звенода 30 гектар ердаги жавдар ва рапсдан мўл кўкпоя жамғарилмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Пешқадам механизатор Жамғирбой Алимбетов. 2. Ўрим пайти.

У. ҚЎШВОҚОВ олган суратлар.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ
ВОҚЕАЛАР, ФАКТЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ

СЕНДАЙ. (Мияги префектураси). ТАСС мухбири Владимир Кучко хабар қилади: Япония шимоли-шарқидаги Хонсю оролининг ана шу маъмурий ва саноат марказида «Илм-фан ва техника тенденцияларининг халқаро тинчлик ва хавфсизлик учун оқибатлари» мавзуида халқаро конференция очилди. БМТ уюштирган анжуман ишида 22 мамлакатдан келган сиёсий арбоблар, ҳукуматларнинг вакиллари, олимлар ва қуролсизланиш муаммолари билан шуғулланувчи мутахассислар иштирок этишмоқда.

Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларда мафкуравий ва ҳарбий мухолифлик сиёсий мулоқот ва ҳамкорликка йўл бераётган бир пайтда дунёда содир бўлаётган тарихий ўзгаришлар қуролсизланиш соҳасида кўп томонлама куч-ғайрат сарфлаш учун қулай имкониятлар яратиб бермоқда, деди конференция қатнашчиларини қутлаган БМТ бош секретарининг қуролсизланиш муаммолари билан шуғулланувчи ўринбосари Я. Акаси. Кенг халқаро илмий-техникавий ҳамкорлик, илғор технологиядан қурол-яроғларнинг янги турларини яратишда фойдаланишнинг олдини олиш мақсадида биргаликда амалга ошириладиган тадбирлар, деб уқтирди у, жаҳоншумул хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш ишига муҳим ҳисса бўлади.

Халқаро ҳамжамият «совуқ урушдан» кейинги даврга қадам қўймоқда. Қуролланиш пойгаси ва ҳарбий қарама-қаршиликлар сусайиб борган сари бир-бирига янада боғлиқ бўлиб бораётган жаҳоншумул иқтисодий ва экология муаммоларининг ҳал этилишида фан ва техниканинг аҳамияти кучайиб бормоқда, деб таъкидлади Америка конгресс аъзоси Ж. Браун. Унинг фикрича, ҳозирги тинчлик концепцияси халқаро хавфсизлик системасига асосланиши керак. Бу система ҳарбий соҳадан тобора узоқлашмоқда. Ҳозирги кунда жаҳоншумул миқёсдаги янги иқтисодий тартибни вужудга келтириш борасида куч-ғайрат сарфлаш зарур.

Дунёда кескин ўзгаришлар даврида ҳамда аҳиликка асосланган янги дунёни коллектив барпо этиш бошланганида хавфсизликни мустаҳкамлаш воситаларини кўплаб чора-тадбирлар билан қидиришда фан-техника тараққиётининг роли ва ўрнига ёндашувни қайтадан чуқур идрок этиш керак, деб таъкидлади СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. Ф. Петровский. Ҳозирги кунда жаҳон ҳамжамиятига халқаро муносабатларда урушларни тугатишга қаратилган ва ресурсларни бунёдкорлик тараққиётига жалб этишга дарҳол киришиш имконини берадиган сиёсат ўтказиш ниҳоятда зарур.

КИМ ОШДИ САВДОСИ

СОФИЯ. ТАСС мухбири Андрей Чупахин хабар қилади: Кейинги вақтларда турли-туман, кўпинча жуда қиммат турадиган буюмларнинг ким ошди савдоси Болгарияда одат тусига кирди. Лекин дўкон, кафе ёки меҳмонхонанинг сотилиши ғайритабиий ҳодиса бўлиб, ҳозирча қизиқиш эмас, харидорларда жуда кўп савол туғдирмоқда. Шу билан бирга мамлакатда бундай савдо-сотиқларни ташкил этиш хўжалик турмушида одат тусига киради, бу мамлакатни иқтисодий тангликдан олиб чиқиш ва бозор иқтисодиётига ўтиш юзасидан ҳукумат яқинда қабул қилган программанинг бир қисмини ташкил этади.

Савдога қўйиладиган объектларнинг дастлабки баҳосини белгилаш ҳозирча жуда мунозарали масала бўлиб қолмоқда. БХР савдо ва хизмат министрлигининг бош мутахассиси П. Неделчевнинг таъкидлашича, «ушбу соҳада тажриба йўқлиги сабабли ҳозир дўкон ёки меҳмонхонанинг нархини ҳеч ким аниқ айтиши мумкин эмас. Шу сабабдан уларнинг бозор нархи хусусида, харидорларнинг имкониятлари ҳамда сотувчиларнинг манфаатлари тўғрисида тасаввур берадиган бир неча объектни шундай йўл билан сотиш уюштирилади». Объектнинг дастлабки нархига энг аввало бино ва мавжуд ускуналар қийматини киритиш мўлжалланмоқда. Бундан ташқари нарх белгилаш фойда ва рекламаларнинг истиқболли имкониятларига боғлиқ бўлади. Ана шу жиҳатларни белгилаш мустақил мутахассисларга топширилади, бу эса харидорларга ҳам муайян кафолатлар бериши керак. Иқтисодиётнинг бир қанча соҳаларини хусусийлаштириш, болгар иқтисодчиларининг фикрига қараганда, иқтисодий тангликдан чиқиш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш, хизматлар, туризм соҳасидаги кўп муаммоларни ҳал этишнинг амалий воситаси ҳисобланади. Бу ўз навбатида бозор хўжалигига ўтишнинг узоқ муддатли программаси амалга ошрила бошланганлигини билдиради.

СУРАТДА: Франция пойтахти кўчаларидан бирининг кўриниши.

А. ПУШКАРЕВ олган сурат.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «Халқ истеъмоли молларининг бир қанча турларини Ўзбекистон ССРдан ташқарига олиб чиқиб кетишни чеклаш тўғрисида» қарор қабул қилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарор қилади:

Ички бозорни барқарорлаштириш мақсадида харидоргир озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат молларини республикадан ташқарига олиб чиқиб кетишни вақтинча чеклаш тўғрисида Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги ва Ўзбекбирлашувнинг таклифи қабул қилинсин (моллар рўйхати эълон қилинмоқда).

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги 1990 йил 20 апрелдан бошлаб ана шу рўйхатдаги молларни Ўзбекистон ССРдан ташқарига жўнатиш учун почта посилкаларини қабул қилишни тақиқлаб қўйсин. Ҳарбий қисмлар, ногиронлар, қариялар уйлари, болалар уйлари, интернат-мактаблар, ахлоқ тузатиш-меҳнат колонияларида жазони ўтаётган кишилар, олий ўқув юртлари, техникумлар ва ҳунар-техника билим юртларининг республикадан ташқарида ўқиётган талабалари номига жўнатиладиган маҳсулотлар бундан мустаснодир.

Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси, Ўзбекистон Граждан авиацияси бошқармаси, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлиги 1990 йилнинг 20 апрелидан бошлаб озиқ-овқат молларининг барча турларини республикадан ташқарига олиб чиқишни тақиқлаб қўйсинлар, гражданлардан белгиланган нормадан ташқари озиқ-овқат маҳсулотлари юкини қабул қилмасинлар, харидоргир молларни республикадан ташқарига жўнатиш учун уларга ва кооперативларга вагонлар, контейнерлар, автотранспорт ва самолётлар ажратмасинлар. Шахсий фойдаланишдаги буюмлар, шунингдек истиқомат қилиш учун янги жойга жўнаб кетаётган кишиларнинг буюмлари бундан истиснодир.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетига бир киши олиши мумкин бўлган моллар нормаси белгилаб берилди, молларни республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш ҳоллари аниқланганда эса уларни сотиш тўғрисида шу жойнинг ўзида қарор қабул қилинсин. Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ва Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги билан биргаликда айниқса аэропортларда, темир йўл ва автомобиль вокзалларида олиб қўйилган моллар топшириладиган конкрет магазинларни ва умумий овқатланиш корхоналарини белгиласинлар. Бевосита шу жойнинг ўзида малакали мутахассисларни жалб этиш йўли билан гражданларга олиб қўйилган моллар пулини қайтариб бериш тартиби ишлаб чиқилсин ва тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат кооператив комитети, Ўзбекбирлашув, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети 1 июндан кейин қишлоқ хўжалик маҳсулотини республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш тартиби тўғрисида, шунингдек аҳоли хўжаликларида мева-сабзавот маҳсулоти етиштирувчилар уюшмасини тузиш мақсадга мувофиқлиги тўғрисида таклифлар ишлаб чиқсинлар ва бир ой муддат ичида Ўзбекистон ССР Министрлар Советига топширсинлар.

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги транспортнинг барча турларида юк ташиш устидан қатъий назорат ўрнатсин. Кундалик харид моллари, озиқ-овқат маҳсулотлари, чорва моллари ва паррандаларни республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш ҳолларининг қатъиян олди олинсин.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети, министрликлар ва идоралар енгил автомашиналарни, жумладан, илгари фойдаланишда бўлган машиналарни комиссион нархларда фақат Ўзбекистон ССР территориясида истиқомат қилувчи шахсларгагина сотсинлар.

ОЛИБ ЧИҚИБ КЕТИЛИШИ ЧЕКЛАНГАН ЁКИ ТАҚИҚЛАНГАН МАҲСУЛОТЛАР РЎЙХАТИ

Моллар номи	Ўлчов бирлиги	алоқа бўлими орқали жўнатиш нормаси	Транспорт барча турларида олиб чиқиб кетиш тақиқланган юк
1. Дудланган колбасалар ва дудламалар	кг	1	
консервалар:			
Гўшт	банка	2	
Сут	—	2	
Балиқ	—	2	
Сабзавот	—	2	
Мева	—	2	
Шарбатлар	—	2	
Шакардан пиширилган маҳсулотлар	—	2	
Пишлоқ, бринза	кг	1	
Сарёғ	—	1	
Болалар таомлари маҳсулотларининг барча турлари	қути	2	
Озиқ-овқат концентратлари	ўрам	10	
Қуруқ нонушта	—	10	
Қоқланган, дудланган балиқ	кг	2	
Барча турдаги қаҳва	—	0,2	
Чой	—	0,3	
Қандолатчилик маҳсулотлари	—	1	
Асал	—	1	
Қанд-шакар	—	1	
Ун	—	2	
Гуруч	—	2	
Тамаки маҳсулотлари	қути	10	
Қора мурч	кг	0,1	
Хантал, бошқа зираворлар	—	0,2	
Ош содаси	—	0,2	
Хамиртуруш	—	0,2	
Ип газламалар	метр	6	
Сочиқ	дона	2	
Жун рўмол	—	1	
Чарм пойабзал	жуфт	1	
Осиё калишлари	жуфт	1	
Тайёр кийимлар	тури	1 тадан	
Пайпоқ-носкилар	жуфт	2	
Ўрин-кўрпа жилдлари	туркум	1	
Кир совун, атир совун	бўлак	1	
Синтетик ювиш воситалари	қути	1	
Тиш ювиш пастаси	тюбик	2	
Корсет буюмлар	дона	1	
Соқол олиш пискалари	қути	1	
Митти калькуляторлар	дона	1	
Ихчам — кассеталар	—	2	
Ип ва ипак	—	2	
Мактаб—ёзув анжомлари	тури	2	
Сурат қоғози	қути	1	
II. Барча озиқ-овқат маҳсулотлари шу жумладан вино-арақ	—	—	тақиқланган
Чорва ва парранда			—
Чет элда ишлаб чиқарилган барча ноозиқ-овқат маҳсулотлари			—
Узоқ муддат фойдаланиладиган моллар			
Телевизорлар			—
Пианино ва рояллар			—
Енгил автомашиналар			—
Велосипед ва мопедлар			тақиқланган
Электр-буюмлар	—	—	—
Мебель	—	—	—
Гилам ва гилам буюмлар	—	—	—
Радиотехника	—	—	—
Заргарлик буюмлари ва қимматбаҳо металлардан ясалган буюмлар	—	—	тақиқланади
Табиий мўйна буюмлар			—
Бинокорлик материаллари:			
Ёғоч-тахта	—	—	—
Цемент, шифер,			
Дераза ойнаси	—	—	—
Лок-бўёқ маҳсулотлари	—	—	—
Сантехника, санитария сопол буюмлари	—	—	—
Линолеум, гулқоғозлар	—	—	—
Кундалик моллар:			
Ип, тугма, игна, шпилька, гугурт, шам, пичоқлар, қайчилар	—	—	—
Синтетик ювиш воситалари	—	—	—
Кир совун, атир совун	—	—	—
Тиш ювиш пастаси	—	—	—
Соқол олиш учун пискалар	—	—	—
Калава иплар	—	—	—
Соябонлар	—	—	—
Жун рўмоллар	—	—	—
Гальваник элементлар	—	—	—
Сурат қоғози	—	—	—
Ип газламалар:			
Чит, сатин, чойшаббоп газлама, дока	—	—	—
Ипак газламалар:			
Духоба, бахмал	—	—	—
Духоба буюмлар	—	—	—
Тайёр кийимлар	—	—	—
Пойабзал	—	—	—
Бош кийим	—	—	—
Ёнилғи-мойлаш материаллари	—	—	—

1 ИЮНГАЧА РЕСПУБЛИКАДАН ОЛИБ ЧИҚИБ КЕТИШ ЧЕКЛАНГАН ЁКИ ТАҚИҚЛАНГАН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИ РЎЙХАТИ

Маҳсулот тури	Ўлчов бирлиги	Алоқа бўлими орқали жўнатиладиган маҳсулот нормаси	Транспорт барча турларида олиб чиқиб кетиш тақиқланган юк
Сабзавот:			
Помидор	кг	2	тақиқланган
Бодринг	—	—	—
Лавлаги	—	—	—
Сабзи	—	—	—
Шолғом	—	—	—
Пиёз	—	2	—
Турп	—	—	—
Булғор қалампири			—
Саримсоқ пиёз	—	2	—
Мева:			
Олма	кг	2	тақиқланган
Узум	—	2	—
Нок	—	2	—
Олхўри	—	2	—
Беҳи	—	2	—
Хурмо	—	—	—
Туршак ва майиз	—	2	—
Ёнғоқ	—	2	—
Ерёнғоқ	—	2	—
Хандон писта	—	1	—
Бодом, шўрданак	—	1	—
Полиз маҳсулотлари			—
Қовунқоқи			—
Картошка			—

Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

КУЗАТУВЧИ БЎЛМАНГ

Ўзбекистон партия ташкилотларида ҳисобот ва сайловлар бўлмоқда. Корхоналар ва муассасалар бошланғич партия ташкилотларида йиғилишлар ва конференциялар тугамоқда. Шаҳар, район партия ташкилотларининг ҳам конференциялари ўтмоқда. Уларда коммунистлар партия турмуши масалаларини муҳокама қилмоқдалар, ижтимоий ва иқтисодий аҳволни яхшилаш йўлларини белгиламоқдалар. Қайта қуриш шароитида партиянинг етакчилик ролини мустаҳкамлаш асосий масала қилиб қўйилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури ва партиянинг янги Устави лойиҳалари, КПСС Марказий Комитетининг мамлакатдаги барча коммунистларга мурожаатномаси диққат марказида турибди.

Янгиқўрғон ҳисобот-сайлов конференциясида ишни такомиллаштириш йўллари тўғрисида батафсил гаплашиб олинди. Район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Қирғизов докладида конференцияга амалий тус берилди. У делегатлар эътиборини баландпарвоз гаплар билан эмас, балки ҳисобот даврида ҳал этилмай қолган муаммоларга қаратди. Барча партия бўғинлари фаолиятини яхшилаш йўлларини биргаликда излаш таклиф этилди.

Мафкуравий ишларни такомиллаштириш ҳозир ҳар қачонгидан ҳам катта аҳамиятга эга. Районда эса ижтимоий-сиёсий ишлар марказларининг имкониятларидан мутлақо фойдаланилмаяпти, лекция пропагандасида расмиятчилик тугатилмаган. Районда халқ таълими моддий базасини ривожлантириш юзасидан кўп иш қилинмоқда. Бироқ бу ишлар етарли эмас. Мактабларнинг 73 фоизи икки сменада ишлаяпти, ҳар икки мактабдан бирида спорт заллари йўқ, мактабгача тарбия болалар муассасалари шохобчаларини ривожлантириш ҳам замонавий талаблардан орқада қолмоқда. Айрим педагогика коллективларида носоғлом маънавий-руҳий вазият вужудга келган. Тарбиявий ишлар савиясининг пастлиги оқибатида мактаб ўқувчиларининг ҳуқуқ-тартиботни бузиши кўпаймоқда.

Маданият соҳасида ҳам ишлар кўнгилдагидек эмас.

«Сиҳат-саломатлик» программасини самарали амалга ошириш талаб қилинади. Юқумли касалликларнинг олдини олиш масаласи ғоят ўткир масала бўлиб турибди. Район аҳолисининг 60-65 фоизигина сифатли ичимлик сув билан таъминланган. Бу эса ошқозон-ичак касалликлари даражаси юқорилигининг сабабларидан биридир.

Сўнгги йилларда партия ва ҳукумат динга ишонувчилар томон муайян қадам қўйди. Диний фаолиятни чеклашлар бекор қилинмоқда. Айни пайтда бу тадбирлар коммунистлар материалистик асосдаги дунёқарашдан чекинишлари мумкинлигини билдирмайди. Бироқ партия аъзоларининг кўплари район матлубот жамияти, 11-ўрта мактаб партия ташкилотларида турувчи ўртоқлар, райондаги бир қанча бошқа мактабларнинг ўқитувчилари диний маросимларда қатнашаётганликларига тоқат қилиб келмоқдалар. Буларнинг ҳаммаси атеистик тарбия бўш йўлга қўйилганлигини кўрсатади. Бу соҳада ҳам янгича ёндашувлар, принципиаллик керак.

Нотиқлар ана шу камчиликлар район партия комитетининг бюросига ҳам тааллуқли эканлигини айтишди — бу камчиликлар кадрлар масаласи бўш ҳал этилаётганлигининг оқибатидир. Бошланғич партия ташкилотлари ҳам фаол иш олиб боришлари лозим.

«Нанай» совхозининг бригадири ўртоқ Шарипова илгари бошланғич партия ташкилотлари билан алоқаси бўшлиги учун район партия комитетини танқид қилганлигини айтди. Сўнгги вақтда яхшилик томон ўзгариш юз берди. «Райком кунлари» ўтказила бошланди, бу эса жойларда партиявий ишларни ташкил этишни яхшилашга ёрдам бермоқда. Лекин район партия комитетининг бўлимлари жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликка қарши профилактика ишларини ташкил этишда бошланғич партия ташкилотларига яхши ёрдам беришмаяпти.

Ильич номли совхоз партия комитетининг секретари ўртоқ Ҳасанов райком аппарати ходимлари билан бошланғич партия ташкилотлари ўзаро алоқалари практикасига нисбатан фикрини айтди. У район партия комитети бўлимларининг амалий ёрдами кўпинча «қимматли кўрсатмалар» беришдан иборат бўлишини таъкидлади. Кўпгина партия ходимлари қуйи бўғинларнинг, коммунистларнинг эҳтиёжларини ўрганишга ҳаракат ҳам қилишмайди. Ҳолбуки, таъсирчан-амалий ёрдам керак.

Нотиқлар КПСС Марказий Комитетининг норматив ҳужжатларига катта эътибор бердилар. КПСС Устави лойиҳаси хусусида коммунистлар ўз фикрларини айтишди. Улар конкрет таклифлар киритдилар.

Делегатлар район партия ташкилотининг раҳбар органини, Ўзбекистон Компартияси XXII съездига, Наманган область партия конференциясига делегатларни сайладилар.

Конференцияда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси М. И. Иброҳимов нутқ сўзлади.

* * *

Наманган областида Косонсой ва Нориң район партия конференциялари ҳам бўлиб ўтди.

* * *

Тошкент, Самарқанд, Қашқадарё областларининг бир қанча шаҳар ва районларида ҳам шаҳар ҳамда район ҳисобот-сайлов партия конференциялари бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ).

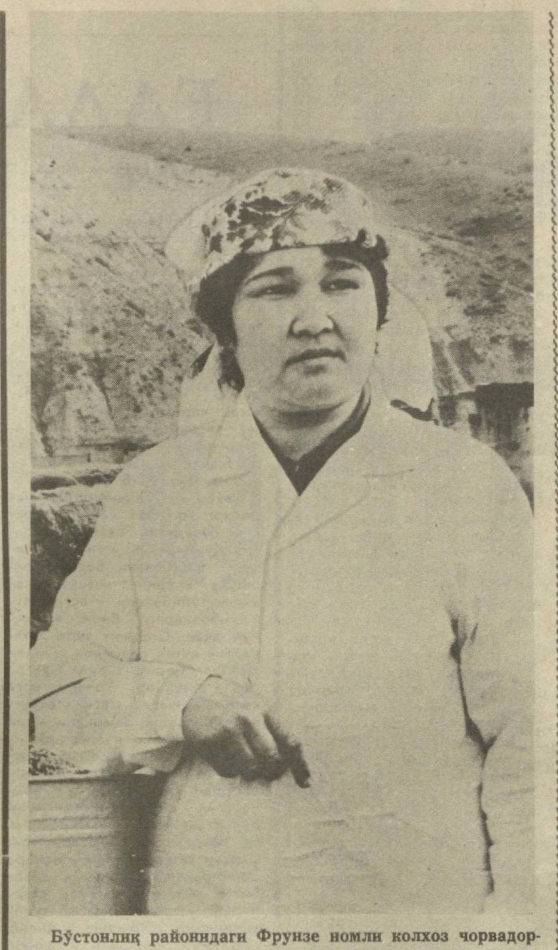

Бўстонлиқ районидаги Фрунзе номли колхоз чорвадорлари иккинчи йилдирки, ижара пудратига ўтиб ишлашаяпти. Янги усул туфайли хўжалик маҳсулдорликни оширишда олдинги ўриндан жой олди. Ферма ходимлари ўртасидаги мусобақада Анор Телишева намуна кўрсатаётир. Ўтган йили 20 бош говмишнинг ҳар биридан 3.800 килограммдан сут соғиб олган бу чорвадор жорий йилда бундан ҳам юқори маррани кўзлаяпти.

СУРАТДА: илғор сигирсоғар А. Телишева.

И. ПОРТНОВ олган сурат.

МАВСУМГА ЯКУН

Янгиариқ ва Хонқа пахта заводлари цехларида асбоб-ускуналарни ремонт қилиш бошланди, корхоналарнинг ишчилари ёрдамчи хўжаликларида баҳорги дала ишларини бошлаб юбордилар. Улар пахтани қайта ишлаш мавсумини яхши натижалар билан якунладилар: иш ҳақи, меҳнат унумдорлиги, фойда кўпайди, сифатли тола олиш плани бажарилди.

Боғот ва Ҳазорасп пахта заводлари коллективлари ҳам мавсумни якунлаш арафасида туришибди.

МАҲАЛЛИЙ ҲОКИМИЯТ САРМОЯСИ

Самарқанд областининг Фарҳод посёлкасида очилган бозорда 23 та саноат корхонаси ва ўн бешта кооперативнинг меҳнат коллективлари ўзларини бозор эгасидек ҳис қилмоқдалар. Улар олинган фойдадан ажратмалар ҳисобига объектни пул билан таъминлашни ўз зиммаларига олишди, ўзлари ишчи кучи юборишди, қурилиш жиҳозлари билан таъминлашди.

Лекин яна бир хўжайинни айтмасак, адолатдан бўлмайди. Агар бу хўжайин бўлмаганда корхоналар ва кооперативлар аниқ бир ишни бажариш учун бирлаша олмас эдилар. Бу хўжайин — посёлка Совети.

Республика маҳаллий Советларининг кўпи ҳозир ҳокимиятнинг етарли эмаслигидан, молиявий ва моддий базанинг заифлигидан шикоят қилмоқда ва ана шу ҳокимиятни уларга кимдир икки қўллаб топширишини, кимдир маблағ ўтказиб беришини кутмоқда. Фарҳод хўжайинлари посёлка Совети ва унинг ижроия комитети аъзолари эса (ижроия комитет бир неча кишидангина иборат) ҳеч нарсани кутишмайди ва ҳеч нарсани илтимос қилишмайди. Аммо улар ҳокимиятни тўла қўлга олишди, посёлка Совети кўп маблағ сарфлаётган бўлса ҳам банкдаги счётида пул ой сайин кўпайиб бормоқда. Маблағнинг ҳаммаси қурилишга, посёлкани обод қилишга сарфланаётганлиги туфайли умумий пул, яъни хазина нимага сарфланаётганини ҳамма кўриб турибди. Бинобарин, хазина бўш қолмаяпти.

— Бунга қандай эришилмоқда! — посёлка Совети ижроия комитетининг раиси Мурод Ашурович Ҳамроқуловга шундай савол бердик.

— Биз партия ва ҳукумат қарорларини бажаришни унутмаяпмиз, холос, — деб жавоб қилди у. — Депутатлар ва маҳаллий Совет ходимларининг кўпчилиги унутиб қўйган нарсани эслатиб ўтаман. 1986 йилда «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида ижтимоий-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш учун халқ депутатлари Советларининг ролини янада ошириш ва масъулиятини кучайтириш чоралари тўғрисида» КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг қўшма қарори қабул қилинган эди. Бу қарорга кўпчилик Советларнинг муносабати қандай бўлди? Улар қарсак чалишди, маъқуллаймиз деб газеталарга мақтаб ёзишди ва қа[illegible] ландик. Хўш яна нимани кутиш керак?

— Шундан кейин корхоналарнинг «чўнтагига» қўл солишга ҳаракат қилдингизми!

— Мен бундай иборага қаршиман. Биз корхоналарнинг раҳбарларини кенгашга таклиф қилдик. Посёлка аслини олганда, «Самаркандоблводстройиндустрия» деган битта бирлашманинг балансида эди. Кенгашда шу ҳақда гап борди. Бошқа корхоналар ва ташкилотлар ижтимоий-иқтисодий ривожланиш учун маблағни ўзлари хоҳлаганча ўтказишарди. Бир корхонада бундай маблағ кўп, лекин уни қандай ўзлаштиришни билмасди. Иккинчисида умуман пул йўқ. Шу сабабли посёлка ободончилигига улуш қўшишни хаёлига ҳам келтирмасди. Биз тажрибали иқтисодчилардан тузилган мутахассислар комиссияси ёрдамида директорлар олдида ана шу манзарани кўрсатиб бердик. Олдин улар ҳеч нарсани ўйламай, назарписанд қилмай юришган бўлса, кенгашимиздан кейин кўп маблағ ва куч беҳуда сарфланаётганлигини яққол кўриб олишди. Маблағларни бирлаштиришни ўзлари таклиф қилишди. Бизнинг — Совет ходимларининг вазифаси эса «Самаркандоблводстройиндустрия» бирлашмаси ҳузурида маблағларни бирлаштириш иқтисодий жиҳатдан фойдали эмаслигига хўжалик ходимларини ишонтиришдан иборат эди. Бинобарин, маблағлар посёлка Советида бирлаштирилиши керак, уни сайлашдан мақсад ҳам ана шу.

— Тезда исботлаб бера олдиларингизми!

— Мен айтган ўша қарор ва депутатларимизнинг абжирлиги ёрдам берди. Ҳеч ким пулни бекордан-бекорга ўтказмаслигини билганимиз учун биз тажриба ўтказдик. Корхоналардан (уларнинг орасида қурилиш корхоналари ҳам оз эмас) баъзи материаллар билан ёрдам беришни илтимос қилдик. Одамларни ҳашарга чақирдик. Атиги бир неча кун ичида маиший хизмат уйи қурдик, посёлкамизда худди шундай маиший хизмат етишмаётган эди. Шундан кейин хўжалик раҳбарларининг посёлка Советига ишонмай қарашидан асар қолмади. Посёлка Совети корхоналарда ишлаётган кишиларнинг турмуш шароитини яхшилашга доир ташвишларнинг асосий қисмини ўз зиммасига олишга қодир эканлигини улар жуда яхши тушуниб олишди.

— Шундан кейин сизларнинг ташвишингиз кўпайдими!

— Албатта, лекин бу бизнинг ишимиз. Шу иш учун маош оламиз. Баъзи бировлар учун фармонлар ва фармойишларни қўл қовуштириб кутиш осонроқдек туюлади, бизнинг депутатларимиз эса фақат «халқ вакили» номини олиб, ҳеч иш қилмай юришдан ор қилишади, шу сабабли биз қарорни бажаришга жиддий киришдик.

— Ҳозир СССР Олий Советида маҳаллий ўзини ўзи бошқаришнинг асослари тўғрисидаги қонун лойиҳаси кўриб чиқилмоқда. Сизнинг гапларингизга қараганда янги фармонларни кутишга ҳожат йўқ экан, балки бундай қонун ҳам керак эмасдир!

— Бу фикрга қўшилолмайман. Мазкур қарор жуда катта фойда келтирганига қарамай, у қарорлигича қолаверади. Қарор бошқа-ю, қонун бошқа. Бунинг далили қарорнинг қандай бажарилаётганидир. Кўпгина Советларда ҳатто уни унутиб юборишган. Тўғри, баъзи бировлар қонунни ҳам четлаб ўтишга ҳаракат қилишади, лекин ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари бундай «ҳазилларни» кўтара олишмайди. Бундан ташқари бизнинг ҳуқуқ ва бурчларимиз тағин ҳам аниқроқ белгилаб қўйилиши керак. Чунки ҳозир корхоналар бизнинг ҳисобимизга маблағ ўтказиб, уларга берилган рухсатнинг нақд чегарасида иш тутишмоқда. Агар қонун бўлса — ҳаммаси шу қонун асосида амалга оширилади.

— Мурод Ашурович, ҳозир посёлка Советининг йиллик бюджети қайси маблағлардан таркиб топади!

— Корхоналар беш минг сўмдан 35 минг сўмгача пул ўтказишади. Кооперативлар ўз фойдаларининг бир қисмини посёлка Советига беришга қарор қилишган. Самарқанд шаҳар бюджетидан ҳам бироз пул ажратилади. Ҳаммаси бўлиб ярим миллион сўмга етиб қолади.

— Кичкина рақам эмас, бунча маблағ билан кўп иш қилиш мумкин. Агар сир бўлмаса, айтинг-чи, бу маблағни нимага сарфлайсиз!

— Бу сирларни посёлкамиздаги ёш бола ҳам билади. Иккита мактаб ва тиббий хизмат бирлашмасини сақлаб туриш тахминан 250 минг сўмга тушади. Юз минг сўм ободонлаштиришга сарфланади. Қолгани уй-жой қурилишига кетади. Тўғри, резерв фондига ҳам қолдирамиз.

— Ишингизнинг яна бир муҳим жиҳати ҳақида сўрамоқчи эдим. Яқинда сайлов бўлиб ўтди. Халқ ҳокимиятининг янги органлари тузилди. Билишимча, сизни Советнинг раислигига сайлаш ҳақида кўп таклифлар тушган бўлса ҳам сиз ижроком раислигида қолдингиз. Сиз буни сайловчилар ишончининг етишмаслиги, ўзига хос кичик мағлубият деб ҳисобламайсизми!

— Яширмайман, олдин бироз хафа бўлдим. Лекин биринчи сессиядаёқ депутатлардан бири буни шундай изоҳлади: Ҳамроқулов ўзининг яхшигина Совет ходими — хўжаликни биладиган ходим эканлигини кўрсатди. Шу лавозимда ҳали у кўп иш қилиши керак. Шундан кейин мен ҳам ўйланиб қолдим: ахир ҳақиқатан ҳам режалаштирган ишларимнинг ҳаммасини охирига етказганим йўқ. Совет раиси лавозимига ўтиб, бошланган ишни бошқа одамга топширишга тўғри келганда бу умумий ишга халақит берган бўлур эди. Ҳозир «лавозимларнинг тақсимланишидан» мамнунман. У ёғини сўрасангиз посёлка Совети раислигига «Самаркандоблводстройиндустрия» бирлашмасининг бош директори Ноил Гиноятович Аюпов сайланган. Биз у билан кўпдан сафдош ва маслакдошмиз. У депутатларнинг доимий комиссиялари ишига бевосита раҳбарлик қилишни ўз зиммасига олган. Мен сессия барча қарорлари амалда бажарилишини ташкил этаман. Бир ойдан буён шундай ишлаяпмиз. Чамамда, чакки эмас.

— Ундай бўлса, айни муддао. Сизга муваффақият тилайман!

Фарҳод посёлка Советн ижроия комитетининг раиси билан ЎзТАГ мухбири В. ГЛАДИЛОВ суҳбатлашди.

МЕҲНАТ ЖАМОАЛАРИ УЧУН МАБЛАҒЛАР

НУКУС. Нукус мебелчилари шанбалик кунида ишлаб топилган маблағнинг асосий қисмини ишлаб чиқаришни модернизациялашга сарфлашни, аниқроғи эса яқиндагина бу ерда очилган экспериментал цех учун технология ускуналарини харид қилишга сарфлашни мўлжалламоқдалар. Айни шу цехда Қорақалпоғистон аҳолиси ўртасида шуҳрат қозонган «Дон-2» мебель туркуми ишлаб чиқарилади.

Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра 21 апрель куни бу ерда 10 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. 160 киши дастгоҳлар ва технология линиялари ёнида ишлайдилар, қолганлари эса корхона территориясини кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш билан шуғулланадилар. Қарийб 500 сўмни касаба союз фондига ўтказиш режалаштирилган.

* * *

НАМАНГАН. Янгиқўрғон районидаги Ульянов номли совхоз меҳнатчилари шанбаликда ишлаб топилган тўрт минг сўмни касаба союз комитети счётига ўтказишга қарор қилдилар. Бу пулларни меҳнат коллективи кам таъминланган оилаларга бир йўла бериладиган ёрдам учун, мактабгача болалар муассасаларига анжомлар харид қилиш учун сарфлашни мўлжалламоқда.

* * *

САМАРҚАНД. Самарқанд трикотаж фабрикасининг барча ходимлари шанбаликка чиқадилар. Улар 51 минг сўмлик трикотаж буюмлари ишлаб чиқаришни мўлжалламоқдалар. Касаба союз комитети счётига ўтказиладиган маблағни савдо-маиший ва физкультура-соғломлаштириш комплекслари учун ускуналар харид қилишга сарфлаш режалаштирилмоқда.

21 апрель куни Самарқанддаги «Меҳнат» тикувчилик бирлашмасининг меҳнатчилари ҳам дастгоҳлар ёнида туриб ишлашади. Касаба союз комитети счётига беш минг сўм ўтказиш мўлжалланмоқда, бу пуллар социал эҳтиёжларга — кўп болали ва ёлғиз оналарга моддий ёрдам бериш, дам олиш хоналарига анжомлар харид қилиш учун сарфланади.

* * *

УРГАНЧ. В. И. Ленин номидаги Хоразм тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчилари В. И. Ленин туғилган куннинг 120 йиллигига бағишланган Бутуниттифоқ шанбалигида дастгоҳлар ёнида туриб ишлайдилар. Улар 21 апрель куни эллик минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни мўлжалламоқдалар. Булар болалар тикувчилик ва трикотаж буюмлари бўлиб, оталиқдаги болалар уйларига ўтказилади.

(ЎзТАГ).

ПАРОКАНДАЛИК ҚАЧОНГАЧА?

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Шаҳрихон ўзининг уста пахтакорлари, лафзи ҳалол деҳқонлари, соҳибкору пиллакорлари билан азалдан республикамизга танилиб келган. Бу ердан етишиб чиққан шоиру олимлар, академиклар фанимиз, маданиятимиз ривожига муносиб ҳисса қўшганлар. Яқиндагина мамлакат Президенти М. С. Горбачевнинг фармони билан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлиб, Ленин ордени, «Ўроқ ва Болға», Олтин Юлдуз медали билан тақдирланган академик Тошмуҳаммад Саримсоқов ҳам Шаҳрихон фарзанди эканлигидан фахрланамиз.

Лекин кейинги пайтда ана шундай муваффақиятларимиз йилдан-йилга камайиб бораётгани бизни ташвишга солмоқда. Ўтган йили районимиз пахта тайёрлаш планини бажара олмади. Маданий-маиший, ижтимоий соҳада ҳам тилга олса арзийдиган ютуқларга эришилмади. Булар етмагандек, 1990 йилнинг январь-февраль ойлари давомида районда колхозларнинг бўлиниши авж олди. Еттита янги колхоз пайдо бўлди. Кўпгина хўжаликларнинг аҳволи оғир бўлиб турган бир шароитда бундай ажралишлар район иқтисодиётига ўнглаб бўлмас даражада салбий таъсир кўрсатиши тайин.

1989 йилда район бўйича фойда 8 миллион 302 минг сўмни ташкил этди. Колхозларнинг бўлиниши эса дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, 9 миллион 195 минг сўмга тушади. Қисқа давр ичида Охунбобоев номли, «Оқ олтин», «Қизил юлдуз», Н. Аҳмедов номли колхозларга янгидан 4 та трактор, 4 та автохўжалик, 4 та ўғит сақлайдиган омбор, «Ҳақиқат» колхозини назарда тутганда 5 та ғаллахона, Навоий номли колхозни қўшиб ҳисоблаганда 6 та ёнилғи қуйиш шохобчаси қуриш керак бўлади. Охунбобоев номли, Н. Аҳмедов номли, «Қизил юлдуз», «Оқ олтин», «Октябрь 60 йиллиги», «Ленинград» колхозларининг ҳар бирига энг камида 200—300 бош қорамолга мўлжалланган фермалар, 8 та қўйхона, 6 та товуқхона биноларини барпо этиш талаб этилади. Бунинг устига янги колхозлар учун қўшимча 300 минг сўмлик техника воситалари сотиб олишга тўғри келади. Шунингдек, 308 нафар мутахассис, бошқарув ходимлари, хизмат машиналари ҳайдовчилари ва бошқа харажатлар учун ҳар йили камида 500 минг сўм иш ҳақи сарфланиши зарур. Энг ачинарлиси — айрим колхозлар ҳаддан ташқари майдалашиб кетди. Масалан, Н. Аҳмедов номли колхоз 433 гектар ердан 950 минг сўм даромадга эга бўлади. Бу билан нима иш қилиш мумкин? «Қизил юлдуз» колхози ҳам ана шундай кичик хўжаликка айланиб қолди.

Барчани ўйлантираётган жиҳати шуки, қўшни Комсомолобод, Бўз, Балиқчи, Ленин районларида бундай ажралишлар бўлмади. Ленин районидаги «Правда Востока», «Социализм» колхозлари Андижон вилоятидаги энг йирик хўжаликлардир. Уларда 34—35 тадан бригада, йигирмадан зиёд қишлоқ бор. Мазкур хўжаликлар муайян ютуқларга эришмоқдалар.

Хўш, бизнинг районда колхозлар нега бўлиниб кетди? Ёки ажралиш сабабли хўжаликларга етадиган зиённи одамлар билишмасмиди? Кўпчилик катта зарар кўрилишини яхши англар эди. Улар ана шундай бўлинишга йўл қўйишга мажбур бўлдилар. Бунда район раҳбариятининг жуда катта айби бор.

Масалан, «Правда» колхози райондаги энг йирик хўжаликлардан бири эди. Иқтисодиёти мустаҳкам, одамлари бир-бирлари билан аҳил, қуда-анда бўлиб кетишганди. Бир йил олдин шу колхоз бўлиниб кетади, деса ҳеч ким ишонмас эди. Аммо у иккига ажралди. Нега?

1989 йилнинг 9 апрелида колхоз правлениесининг раиси М. Холматов ишда йўл қўйган қатор камчиликлари учун вазифасидан озод этилди. Кечиктирилмай унинг ўрнига раҳбар сайланиши керак эди. Аммо шундай қилинмади. Шахсан район партия комитетининг биринчи котиби Ҳ. Исмоновнинг масъулиятсизлиги сабабли хўжаликка 9 ой давомида раис сайланмади. Бу ўринга даъвогарлар кўпайди. Ҳ. Исмонов эса номзодларни ҳаддан зиёд узоқ имтиҳон қилди. Шу даврда турли гап-сўзлар кўпайди. Одамлар, қишлоқлар ўртасига совуқчилик тушди. Коммунистлар, оддий колхозчилар, партия ва меҳнат ветеранлари масалани тезроқ ижобий ҳал қилиш зарурлигини район партия ва совет идоралари раҳбарларига, шахсан биринчи котибга бир неча марта айтишди. Аммо улар халқ маслаҳатига қулоқ солмай ўз билгиларича иш тутдилар. 9 ойдан кейин ўтказилган раис сайлови уч кун давом этди. Натижада колхоз иккига бўлиниб кетди.

Навоий номли колхозда ҳам шундай аҳвол юз берди. Колхоз правлениесининг раиси Т. Янгибоев район ижроия комитетининг раислигига сайланди. Унинг ўрнига 3 ойдан зиёд вақт мобайнида раҳбар танланмади. Бу ерда ҳам воқеалар худди «Правда» колхозидагидек ривожланди. Оқибатда битта хўжалик учга бўлиниб кетди. Ваҳоланки, вақтида раис сайланганида шундай ҳолат вужудга келмас эди.

Районимиздаги «Октябрь 60 йиллиги» колхози областдаги энг илғор хўжаликлардан бири эди. Унинг раиси М. Йўлдошев ишдан олинмади. Аксинча, унинг эл орасидаги обрўси ошиб бораётган эди. Чунки М. Йўлдошев хўжаликка раҳбар бўлиб сайланган 1984 йилда колхознинг давлатдан 700 минг сўм қарзи бор эди. У халқ билан маслаҳатлашиб ишлади, янгиликларни ҳаётга тадбиқ этди. Ғишт, оҳак цехлари, консерва заводи ишга туширилди. Беданачилик фабрикаси барпо этилди. Сигирлар зотини яхшилаш натижасида уларнинг ҳар биридан сут соғиб олиш 1.700 литрдан 3.000 литрга кўпайди. Қишлоқларнинг барча йўллари асфальтланди, хонадонларга телефон туширилди. 90 фоиз хонадон газлаштирилди. 1989 йил якунига кўра хўжалик кассасида 3 миллион 500 минг сўм пул бор эди. Икки йил олдин колхозчиларга оширилган иш ҳақи тўлаш жорий этилган ва унга амал қилинаётганлиги туфайли меҳнат аҳлининг манфаатдорлиги ўсди. Жамоа 1988 йил натижаларига кўра КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг дипломи билан тақдирланган областдаги ягона хўжалик эди. Бу ютуқлар колхозчиларга фаровонлик, раис М. Йўлдошевга обрў келтираётганди. Районнинг баъзи раҳбарлари нечундир уни обрўсизлантириш пайига тушиб қолишди.

Куз пайти. Пахта йиғим-терими авжига чиққан кезда, аниқроғи, район партия ташкилотининг навбатдаги конференцияси очилишига беш кун қолганида қизиқ воқеа бўлди. Район раҳбарларидан колхоз раиси М. Йўлдошевга ўн нафар одамни область марказидаги қурилишга жўнатиш ҳақида буйруқ берилди. Пахта йиғим-терими авж олгани, бу ерда ҳам ҳар бир киши жуда зарурлиги учун раис ёрдамчи жўнатмади. Район партия комитетининг навбатдан ташқари бюро мажлиси чақирилиб, Йўлдошевга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди. Зўрма-зўракилик билан берилган бу жазо раиснинг обрўсига путур етказолмади. Бундан район партия комитетининг биринчи котиби Ҳ. Исмонов ташвишга тушди. 1989 йилнинг 5 декабрида М. Йўлдошев Тошкентга малака оширишга ўқишга кетди. Шу пайтда жойларда Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш бошланган эди. «Октябрь 60 йиллиги» колхозининг сайловчилари М. Йўлдошевни республика халқ депутатлигига номзод қилиб кўрсатишга қарор қилдилар. Бундан хабар топган Ҳ. Исмонов шахсан ўзи келиб: «Раисларинг М. Йўлдошевнинг айблари кўп. Пахта плани тўлган куни ичкиликбозлик қилган, райком бюроси томонидан жазоланган, депутатликка муносибмас, ҳатто ишда қолиш-қолмаслигини ҳам ўйлаб кўрамиз», — деган гапни коммунистлар, колхозчилар, идора ходимлари олдида гапирди. Айбсиз, ўзи Тошкентда ўқиётган М. Йўлдошевнинг ўрнига раисликка номзод кўрсатиш бошланиб кетди. Гуруҳбозлик, тарафкашлик авжига чиқди. Шу пайтда М. Йўлдошев райкомнинг биринчи котиби олдига келиб: «Колхоз энди юксалди. Майли, мени ишдан олинглар, аммо колхоз бўлиниб кетмасин», — деди. Бироқ унга қулоқ солишмади. Хўжалик иккига ажралишига томошабин бўлиб туришаверди.

«Москва» колхозидаги аҳвол эса тамоман бошқача бўлди. Хўжаликка кейинги ўн йил давомида Ж. Қаҳҳоров муттасил раислик қилди. Колхоз маркази ободонлашди. Аммо 2.300 нафар киши яшайдиган, илгари алоҳида хўжалик бўлган «Оқ олтин» участкаси қишлоқлари қаровсиз қолди. Бу ердаги учта чойхона, идора, омбор, чорвачилик фермаси, гараж, 3 та мачит ва бошқа жамоат бинолари бузиб ташланди, ўрнига ҳеч нарса қурилмади. 1.024 гектар ер майдони бўла туриб кишиларга уй солиш учун жой берилмади. Айрим кишилар 4—5 нафар ўғиллари, оиласи билан бир ҳовлида яшашга мажбур бўлдилар. Ёки ўз қишлоқларидан 5—6 километр узоқликдаги колхоз марказига бориб уй солишди.

Бу ноҳақликлар ҳақида «Оқ олтин» участкасида яшовчи кишилар колхоз ва район раҳбарларига, шахсан саркотиб Ҳ. Исмоновга бир неча марта айтишди. Бироқ ҳеч қандай натижа бўлмади. Шундан сўнг халқ тўпланиб, йиғилиш ўтказди. Унга таклиф қилинган район партия ва совет идораларининг раҳбарлари келишмади. «Оқ олтин» колхозини «Москва»га қўшилган пайтидаги чегараси асосида қайта тиклашга қарор қилинди. Шу билан бирга оқ олтинликлар «Москва» колхози правлениесининг раиси Ж. Қаҳҳоровни ишдан бўшатишни, унинг фаолиятини тафтиш этишни талаб этдилар.

Таажжубланарли томони шундаки, кейинги йиғилишларда район партия комитетининг биринчи котиби Ҳ. Исмонов ишни барбод этган Ж. Қаҳҳоровнинг томонини олди, «Колхозни тафтиш қилишни мен тўхтатиб турибман», — деди. Бу гаплар шаҳрихонликларни ғоят ҳайрон қолдирмоқда. Ажралиб чиққан 7 та колхознинг 6 тасида ер улар қўшилган пайтдаги давлат акти асосида бўлиб берилди. Фақатгина «Оқ олтин» ва «Москва» колхозлари ўртасидаги экин майдонларини район партия, совет идораларининг раҳбарлари айби билан «Москва» фойдасига ҳал қилишга уринилаяпти.

Ҳаётда кўп нарса биринчи раҳбарнинг ҳалоллиги, элпарварлиги, ўзи ва ўзгалар ишига танқидий кўз билан қарай олиши, тўғри хулоса чиқариши, эртанги кунни кўриши, халқни маънавий жиҳатдан руҳлантира билишига боғлиқ. Бу ҳақда Ўзбекистон ССР президенти, республика Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби ўртоқ И. А. Каримовнинг қуйидаги сўзлари ибратлидир: «Афсуски, раҳбар коммунистлар илгаригидек одамларни ташвишлантираётган муаммолар хусусида улар билан кенг мулоқотдан бўйин товлаяптилар, ўткир масалаларга доир мулоқотлардан, очиқ баҳслардан чўчимоқдалар. Ахир, бугунги кунда партияда одамлар ишончини қозониш учун, оммага ўз таъсирини мустаҳкамлаш учун кураш хусусида тўпланган тажрибани эгаллаш ҳар қачонгидан ҳам муҳим-ку!». Бу таъсирчан сўзлар районимиз партия комитетининг биринчи котиби Ҳ. Исмоновга ва районнинг бошқа раҳбарларига ҳам тааллуқлидир.

Яқинда бўлиб ўтган область партия комитетининг пленумида Москва район партия ва ижроия комитетларининг раҳбарлари халқдан ажралиб қолганлари, иш юритишда қўпол хатоликларга йўл қўйилаётгани қаттиқ танқид қилинди. Аммо ўзгариш сезилгани йўқ. Наҳотки, Шаҳрихондаги парокандаликка барҳам бериш вақти келмаган бўлса?!

Рўзнохун РАҲИМОВ, «Правда» колхози партия комитетининг котиби, область Советининг депутати.

Мунисхон ҚАЮМОВА, «Октябрь 60 йиллиги» колхозининг бригадири, район партия комитети бюроси аъзоси.

Исроилжон ИСМОНОВ, шу колхоз партия ташкилотининг котиби.

Нозимахон БОЙҚЎЗИЕВА, «Оқолтин» колхози аъзоси, Ўзбекистон Компартияси XXI съезди делегати.

Қумрихон КАРИМОВА, шу колхознинг ижарачи звеноси бошлиғи, КПСС аъзоси.

Мамажон ота Маҳамадали ўғли.

МУАЛЛИМ ТАДҚИҚИ

МАМАЖОН ЯЛҚОВНИ ИЗЛАБ

«...Бир бор экан, бир йўқ экан. Андижон деган шаҳар ҳали ҳам бор экан. Унинг теварагини азамат-азамат колхозлар ўраб олган экан. Шу колхозларда шундай ботир зарбдорлар бор эканки, уларнинг бу йилги кўкламда кўрсатган ғайратларига қараганда, пахта плани албатта ошиғи билан бажарилади.

Улар ичида Ленин номидаги бир колхоз ҳам бор экан. Бунда раис бўлиб Сатторқул ака, бригадир бўлиб Мамажон Маҳамадали ўғли турар экан. Мамажон ака бўлса, бутун Совет кўпчилиги ва партия жамоатчилиги олдида бошқа колхозларни мусобақага чақириб, бу йилги планни 150 процент бажаришга большевик сўзини берган экан.

Мамажон ваъдасида туради».

Ушбу сатрларни ўқиган китобхон ҳеч иккиланмасдан академик шоиримиз Ғафур Ғуломнинг «Тирилган мурда» ҳикоясидан эканлигини айтади. Чунки бу асарни халқимиз ярим асрдан ортиқроқ вақтдан буён севиб ўқийди. Айниқса асарнинг бош қаҳрамони Мамажон сиймоси ёш китобхонларнинг энг севимли қаҳрамонларидан бирига айланиб қолган.

Мамажон қиёфаси болаларни ялқов, дангаса бўлмасликка ундайди, шу билан бирга меҳнатга муҳаббат руҳида тарбиялашда алоҳида аҳамият касб этади. Асар билан танишган ҳар бир ўқувчи хаёлида: «...чиндан ҳам шундай ялқов киши ҳаётда бўлганмикан ёки бадиий тўқима образмикан, агар бўлган бўлса, унинг кейинги ҳаёти қандай кечган экан» деган фикр туғилади, албатта. Ҳақиқатан ҳам Мамажоннинг кейинги ҳаёти кўпчиликни, жумладан мени ҳам кўпдан бери ўйлатиб келар эди.

Ҳар гал 7-синф ўқувчиларига «Тирилган мурда» ҳикояси ҳақида дарс ўтганимда ўқувчилар Мамажон тақдирига қизиқиб сўраган саволларига аниқ жавоб беролмас эдим. Шу сабаб Мамажоннинг прототипини топишга ва у ҳақда аниқ маълумот тўплашга қарор қилдим. Ҳайрият, узоқ йиллар изланишим самарасиз кетмади.

Ғафур Ғулом «Тирилган мурда» ҳикоясининг кириш қисмида «Хўш десангиз, Боғдод деган шаҳарда Абу Танбал деган бир ялқов йигит ўз онаси қошида яшар экан. Онаси топиб келган овқатни ҳам чайнаб оғзига солса, ютгани эринар экан. Доимо ёнбошлаб ётар экан-у ўрнидан туришга ҳафсаласи келмас экан. Мабодо қўлтиғидан кўтариб, тикка турғизиб қўйсангиз, қадам қўйишга ботинолмас, зўрлаб қадам қўйдирган чоғингизда ҳам оёқлари бир-бирига чалишиб йиқилар экан»... деб ёзади ва Мамажонни халқ эртагидаги Абу Танбал образига яқин қўяди. Бу эса Ғафур Ғуломнинг халқ оғзаки ижодидан мукаммал хабардорлигидан, унумли фойдаланганлигидан далолат беради. Бироқ бундан Мамажон ҳам Абу Танбалга ўхшаган тўқима образ деган хулоса чиқмаслиги керак. Чунки Ғафур Ғулом яратган асарларнинг кўпчилиги ҳаётий воқеалар ва мавжуд шахслар асосида дунёга келган. Бунга «Шум бола», «Нетай» қиссалари, «Кўкан» поэмаси, «Вақт», «Турксиб йўлларида» шеърлари, «Менинг ўғригина болам» ҳикоясидаги ҳаётий воқеаларни мисол келтириш мумкин.

«Тирилган мурда»ни излашда шоир Восит Саъдулла, филология фанлари номзоди Муҳаммаджон Собиров, Ёрбоши қишлоқ Советининг собиқ раиси Ҳасанбой ака Тўхтасинов катта кўмак беришди. Улар ҳақиқатан ҳам Мамажон мавжуд шахс эканлигига, асарда тасвирланганидек, Андижоннинг Ёрбоши қишлоғида истиқомат қилганлигига гувоҳлик бердилар. Ғафур Ғулом адабиётшунос олим Салоҳиддин Мамажонов билан 1965 йил 10 июндаги суҳбатида шундай дейди: «Тирилган мурда»даги Мамажон Ёрбоши қишлоғида яшовчи ва ўз ялқовлиги билан донг чиқарган Мамажон эди. Мен бу асарни Ленин номли колхознинг ўзида ёзиб келганман». Бу фактлар мени янада руҳлантириб юборди. Албатта топса бўлади, деган фикр хаёлимда мустаҳкам ўрнашиб қолди. Ёрбоши қишлоғида бўлиб, у ерда яшаётган қариялар билан суҳбатлашдим. Мамарасул бува Дарвишев (1893 йилда туғилган), Тожибой ота Солиев (1906), Убайқори Эгамов (1900), Буойша она Қамчибекова (1909), Обидқори Отамбеков (1910), Ҳажалхон ая Бўтаева, (1900), Пўлатхон ая Содиқова (1908), Муллаҳошим ота Ортиқов (1906), Абдумалик ака Дадабоев (1912), Позилжон Мирзаолимов, Эсонбой Ҳусанбоев, Абдуғани Дадабоев кабилар Мамажон ака Маҳамадалиев билан бирга ишлашган экан. Улар Мамажон аканинг ялқовлиги, колхоз тузилганда Сатторқул ака ва бошқаларнинг ёрдами туфайли илғорлар сафидан ўрин олганини айтиб беришди.

«Тирилган мурда» ҳикояси, демак, тарихий далиллар ва воқеалар асосида яратилган. Ғафур Ғулом 1930—1934 йилларда бир неча марта Ёрбошига бориб, Сатторқул ака ва бошқалар билан суҳбатда бўлган, ёзилажак асарининг материалларини чуқур ўрганган. Асар биринчи марта 1934 йилда «Қизил Ўзбекистон» газетасининг 1 май сонида қисқартирилиб босилди. Сўнг 1935 йилда «Совет адабиёти» журналининг 6-сонида «Уйғониш» сарлавҳаси билан чоп этилди. 1935—37 йилларда алоҳида китоб бўлиб чиқди.

Ҳикояда «...Толеимга, колхоз қурмоқчи бўлиб юрган батракларга саркорлик қилиб турган Сатторқул акам кўриниб қолди. У мени ўзи билан уйига олиб кетди. Устимга тўн, яктак, лозим бериб, қўрғонидан менга битта ҳужра ажратиб берди», деган сатрлар учрайди. Унда тасвирланганидек, деҳқон оиласидан чиққан Сатторқул ака инсонпарварлиги, меҳроқибатлилиги ва меҳнатсеварлиги билан колхозчилар ўртасида обрў-эътибор қозонган.

Сатторқул Бўтаев (1888—1964) 1930—35 йилларда Андижон район Ёрбоши қишлоқ Советидаги Ленин номли колхозда ҳосилот, раис, 1935—1937 йилларда Олтинкўл районидаги «Ҳақиқат» колхозида ҳосилот, 1937—41 йилларда Андижон район «Юқори ҳосил» колхозида раис, 1941—45 йилларда Бўтақора қишлоқ Советидаги «Партия XIX съезди» колхозида ҳосилот ва раис, 1945—60 йилларда Ёрбошидаги Дзержинский номли хўжаликда бригадирлик қилди. Унинг номи колхозчилар томонидан доимо фахр билан тилга олинади.

Сатторқул ака чиндан ҳам Мамажон акани колхозга аъзо қилди, уни меҳнатга ўргатди ва ўз хонадони ёнига ҳашар йўли билан унга уй солдириб берди. Оилали бўлишида кўмаклашди. Мамажон ака Сатторқул ака ёрдамида Рўзибуш (ҳикояда Қумри)га уйланади. Қумрихон шўх, чаққон, меҳнатсевар бўлган. У звено бошлиғи, бригадир вазифаларида 10 йилдан ортиқ меҳнат қилди ва элга танилди. Ҳозир кексалик гаштини сурмоқда.

Мамажон ака Рўзибуш билан ўн беш йилдан ортиқ умр кечирди, лекин фарзанд кўрмади... «Мамажон ака ва Рўзибуш ҳалоллиги, кишиларга бўлган муносабати билан бошқалардан ажралиб туришарди», — дейди Мамарасул бува.

Мамажон ака хотини билан 1939 йилгача Ленин номли колхозда ишлаб, кейинчалик Солижон Садиров, Шокомил Позилов, Эргаш Содиқов, Озодахон Позилова, Аҳмаджон ва Мирзажон Расуловлар, Ҳайдар ака, Соатқул ака билан бирга Мирзачўлга, яъни Ховос районидаги «Красная заря» колхозига кўчиб кетди.

Ёрбошидаги қариялар Мамажон аканинг кейинги ҳаёти ҳақида ҳеч нарса айтолмадилар. Позилжон ака Мирзаолимов Боёвут район, Чехов кўчаси, 45-хонадонда яшовчи Мирзажон Расулов адресини берди. «Уша кишини учратсангиз, Мамажон акани топиб беради», — деди у. Уни излаб, чўлга кетдим.

Боёвутга бориб минг машаққат билан Мирзажон акани топдим. У бошидан ўтган воқеаларни ярим кечагача тўлқинланиб ҳикоя қилди. Мамажон ака ва яна саккиз киши 1939 йилда «Красная заря» колхозига кўчиб келишган. Мирзажон ака, Аҳмаджон ака, Мамажон акадан бошқалар қийинчиликларга чидай олмай, ўз юртларига қайтиб кетишибди.

Мирзажон аканинг куёви Аҳмаджон Дилиев ҳамроҳлигида сўрай-сўрай Мамажон ака дарагини «Ширин» совхози, Садовая кўчаси, 56-хонадондан топдик. Соч-соқоли оппоқ, пешана ва юзларини ажин босган, қулоғи оғир отахон билан узоқ суҳбатлашдим. Ёрбошида кечирган ҳаёти, бирга ишлаган дўстларини суриштирдим. Ҳаммаси тўғри бўлиб чиқди.

Мамажон ака «Красная заря» колхозида Ҳамдам ака Қурбонов, Турсунбой Дадабоев бригадаларида Мамадали Эргашев, Мирзажон Расулов, Мирзаакбар Зокиров, Жалолиддин Маҳмудов, Мўйдинжон Қурбонов ва бошқалар билан қўриқ ерларни ўзлаштирган, беда, маккажўхори, арпа, пахта етиштирган. Капаларда, чодирларда яшаб, жазирамага, чанг-тўзонларга, иссиқ гармселлар-у қишнинг қаҳратон совуғига бардош бериб деҳқончилик қилган. «Красная заря» колхози кўпмиллатли бўлиб, унда ўзбек, қозоқ, рус, қрим татар, татар, қирғиз, булғор, украин, турк, қорачой, осетин ва бошқа миллат вакиллари бор экан. Улар бир-бирлари билан тинч-тотув, аҳил яшайдилар. «Красная заря» колхози Мирзачўлда ташкил топган тўнғич хўжаликлардан биридир. Унинг иттифоққа танилишида Ленин, Меҳнат Қизил Байроқ, «Ҳурмат» орденлари соҳиби Абдуназар Турдиевнинг хизмати катта. Абдуназар ака 1941—1962 йилларда хўжаликка етакчилик қилди, ишнинг кўзини биладиган, талабчан, қаттиққўл, айни вақтда кишиларга меҳрибон, ғамхўр раҳбар сифатида элга танилди.

Абдуназар ака Турдиев шундай дейди: «Мамажон ака камсуҳан, ҳалол, меҳнаткаш киши эди. Унга қайси ишни топширманг, йўқ демай, ўз вақтида бажарарди».

Мамажон ака мана шу байналмилал жамоада ўз бахтини топди. У Рўзибуш билан 15 йил яшаб фарзанд кўрмагач, тинчгина ажралишди.

Мамажон ака онасидан ёш ажралиб қолган Собира исмли қизни боқиб олган эди. Собирахон уруш вақтида балоғатга етгач, уни турмушга узатади. У кишини ёлғизлик анча қийнайди. Кейин Фарғона область Киров районидаги Шатира қишлоғидан «2-Боёвут» совхозига 1941 йилда кўчиб келган Аъзам Мамажоновнинг қизи Ҳикматхон билан 1946 йилда турмуш қуради. Улар 10 фарзанд кўрадилар: 2 қиз, 8 ўғил. Қизамиқ ва иситма касали билан бир қиз ва тўрт ўғли вафот этган.

Ҳозир унинг катта ўғли Маъмуржон Сирдарё ГРЭСида дурадгор. Абдукарим ҳайдовчи, Абдуғани, Раҳматали, қизи Гулчеҳра «Ширин» совхозида ишлашади.

Мамажон ака мана шу илғор колхозда чорак аср меҳнат қилди. Қайнотаси 1962 йили «Ширин» совхозига олиб кетди. Шу ерда пенсияга чиқди. 1983 йил 3 апрелда 88 ёшида вафот этди. «Тирилган мурда»нинг бош қаҳрамони Мамажон халқ қаҳрамонига айланди. Унинг номи авлодлари қалбида умрбоқий яшайди.

Н. ҲОЖИМАТОВ,
тил ва адабиёт ўқитувчиси.

Футбол

ҒАЛАБА ЗАВҚИ

ТОШКЕНТДА ФУТБОЛ БЎЙИЧА БИРИНЧИ ЛИГА МУСОБАҚАЛАРИ БАЙРОҒИ КЎТАРИЛДИ

Жумҳуриятимиз пойтахтига футбол баҳори келди. Шу муносабат билан Тошкентдаги «Пахтакор» марказий стадионида мавсумнинг илк учрашуви бошланишидан олдин катта спорт байрами ўтказилди. Қиш бўйи футбол ўйинини соғиниб қолган ишқибозлар стадионга барвақт кела бошладилар. Чор атрофга таралаётган карнай-сурнай садолари гўё уларни шодиёнага чорлаётгандек бўларди. Дақиқа ўтган сайин минбарлар одамлар билан тўлиб борарди.

Навбатни санъаткорлар олдилар: футбол ўйинидан аввал бўладиган байрамга атайин Қўқондан келган аскиячилар шодиёнани бошлаб беришди. Уларнинг ичакўзди ҳазил-мутойибалари, аскиялари ишқибозларни бениҳоя мамнун этди. Стадион узра кўтарилган кулги садолари шундан далолат бериб турди. Сўнгра гал ҳаваскор хонандаларга келди. Ёқимли мусиқа оҳанглари янгради. Замонани мадҳ этувчи дилрабо қўшиқлар ижро этилди. Ишқибозлар Ўзбекистоннинг машҳур спортчиларидан бири, бадиий гимнастика бўйича жаҳон чемпионатларининг иштирокчиси ва совриндори, халқаро тоифадаги спорт устаси Венера Зарипованинг чиқишини мароқ билан кузатдилар. Улар ранг-баранг программадаги турли ўйинларни томоша қилиб, вақтнинг қандай ўтганини, навбат футболга келганини сезмай қолишди. Кишинёвнинг «Нистру» ва Тошкентнинг «Пахтакор» командалари яшил майдонга тушди. Чемпионат байроғи кўтарилганидан сўнг учрашув бошланди.

Аввало шуни таъкидлаш кераккки, пахтакорчиларга мавсумни сафарда бошлаш тўғри келган бўлса, меҳмонлар, аксинча, икки учрашувни ўз майдонларида ўтказдилар. Ҳамюртларимиз бир матчни дуранг қилиб, иккинчисини бой бердилар. Молдавия футболчилари эса иккала учрашувда ҳам дуранг ўйнашди. Демак, иккала команда ҳам ҳали ғалабага эришмаганлар. Шу боис майдонда ғолиблик учун кескин кураш бориши кутилганди.

Аслида ҳам шундай бўлди. Футболчилар учрашувни тез суръат билан бошладилар. Аммо кўп ўтмасдан пахтакорчилар ташаббусни узил-кесил қўлга олиб, «Нистру» дарвозаси олдида хавфли вазиятлар содир қила бошлашди. Улар 10-дақиқадаёқ бурчакдан тўп тепдилар. Дастлабки ўн беш дақиқа мобайнида меҳмонлар «Пахтакор» дарвозасига бирор марта бўлсин яқин кела олишмади. Улар фақат 22-дақиқадагина Яновскийни безовта қилдилар. Аммо шу лаҳзада пахтакорчиларнинг қарши ҳужуми ниҳоятда шиддатли бўлди. Меҳмонлар уни қўполлик ишлатиш йўли билангина бартараф этдилар. Пятницкий тепган жарима тўпини «Нистру» дарвозабони моҳирона қайтарди.

Пахтакорчилар иккинчи бўлимни янада тез суръат билан бошлаб, «Нистру» дарвозасини таҳлика остида қолдирдилар. Шиддатли ҳужумларнинг бири ниҳоят самара келтирди. Моҳир тўпурар Игорь Шквирин иккинчи бўлимда майдонга тушган Марат Кабаев бошлаган комбинацияни муваффақиятли ниҳоялади. Ҳисоб очилди. Шундан кейин ўйин суръати янада ошди. Пахтакорчилар тўла-тўкис устунликка эришдилар. 66-дақиқа. Майдон эгаларининг бу сафарги ҳужуми шу қадар тез ва шиддатли бўлдики, меҳмонлар шошиб қолганларидан ўз жарима майдончаларида тўпни қўл билан ўйнадилар. Учрашув ҳаками ҳеч иккиланмай тўпни ўн бир метрлик белгига қўйишни кўрсатди. Уни Игорь Шквирин қойилмақом қилиб бажарди. Ҳисоб 2:0 га етди. Орадан ўн дақиқа ўтгач, бу йил «Пахтакор» сафида ўйнаётган Хорен Оганесян ўзини кўрсатди. У ҳисобни 3:0 га етказиб, командасининг узил-кесил ғалаба қилишини таъминлади.

Шундай қилиб, «Пахтакор» марказий стадионида бўлган мавсумдаги илк учрашув майдон эгаларига зафар келтирди.

Т. СОЛИЕВ.
О. ҒАФУРОВ.

СУРАТЛАРДА: 1. Аскиячилар чиқиши. 2. Футболчилар майдонда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

МИЛЛИЙ АНЪАНАЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИБ

Металлурглар ва кимёгарлар шаҳри — Олмалиқда араб имлосига асосланган татар тили курслари очилди. Уни Олмалиқдаги «Дўстлик» байналмилал марказининг татар-бошқирд секцияси ташкил этди. Ҳозир бу ерда 25 киши шуғулланмоқда. Курсларнинг раҳбари, уруш ва меҳнат ветерани А. Мақсуджоновнинг айтишича, тингловчилар таҳсилдан сўнг ўз она тилларида қадимий матнларни асл нусхада бемалол ўқий оладилар.

Марказдаги 8 секциядан бири бўлган мазкур секция фаоллиги тасодиф эмас. Шаҳарда йигирма беш мингдан ортиқ татар яшайди. Ўзбекистон ССРнинг тил ҳақидаги қонуни қабул қилинганидан сўнг улар давлат тилини ўрганиш билан бир қаторда ўз миллий маданиятлари, урф-одатлари ва анъаналарини сақлаб қолиб, ривожлантиришга интилмоқдалар. Мактабларда секция фаолларининг ташаббуси билан татар тили факультатив тарзда ўқитиладиган тўртта синф очилди.

Бултур ташкил этилган байналмилал марказда ҳозирги кунда ўзбек, корейс ва бошқа секциялар ҳам фаол ишламоқда. Улар биргаликда куч-ғайрат сарфлаб бу йил баҳор байрами Наврўзни нишонладилар. Бу байрамда Олмалиқда истиқомат қилаётган 68 миллатнинг вакиллари қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

ТЕЛЕФОННИ КИМ ИХТИРО ҚИЛГАН?

Гаванада топилган ҳужжатларга қараганда, дунёда телефон орқали илк маротаба сўзлашиш маҳаллий театрда 1850 йилда рўй берган. Ўн бир йил ўтгач, матбуотда немис физиги Ф. Райс телефон ихтиро қилганлиги тўғрисида хабар босилган.

Кубада чиқадиган «Богемия» журналида ёзишларича, италиялик техник Антонио Мойчи театр саҳнасида алоқа йўлларини такомиллаштириш устида ишлаб, товуш сигналларини 10 метрдан ортиқ узоқликка узатишга муваффақ бўлди. Ахборотни қабул қилувчи саҳна ишчиси бошлиғининг овозини эшитиши билан қўрқиб кетди ва театрдан чиқиб қочди...

Америка суди 1886 йилда италиялик техникни телефоннинг биринчи ихтирочиси деб тан олган бўлса-да, аммо немис физиги Райсни ҳамма ерда бу мўъжиза муаллифи деб атайдилар.

ЛОТЕРЕЯГА... БУҚАЧА

Запорожье областининг Каменско-Днепровский районидаги Ивановка қишлоғида яшовчи Зоя Степановна Руда лотереяга... буқача ютди.

Пул-буюм ўйинини «Ивановский» совхози ўтказди. Тўғри, бу ердаги ютуқлар бошқача бўлиб, улар орасида қоп-қоп буғдой, арпа, маккажўхори, яшик-яшик олмалар, ноклар, ниҳоят, ёш чорва моллари—бузоқлар, чўчқа болалари, буқачалар бор эди.

Зоя Степановна ютуғини невaралари Вита билан Викторияга совға этди. Улар буқачани иштиёқ билан парвариш қилаяптилар.

ОДАМГА ТЕНГ БАЛИҚ

Кубанинг Камагуэй вилояти балиқчилари оғирлиги 57,5 килограмм келадиган улкан шим (айнама балиқ) тутдилар. Унинг узунлиги ўрта бўй одамча келади. Бу хил луқмаи ҳалоллар Совет Иттифоқидан Кариб денгизига келтириб қўйиб юборилганидан буён қўлга тушган энг каттаси ҳисобланади.

1988 йилда Гавана яқинида ушланган «рекордчи» балиқ 40 килограммдан ортиқроқ тош босганди.

МУСОБАҚА ВА НАТИЖА

Мамлакат чемпионатининг биринчи лигасида бўлиб ўтган учрашувларнинг кўпчилигида майдон эгаларининг қўли баланд келди. Масалан, етти матч уларнинг ғалабаси билан тугади, икки учрашувда кучлар тенг келиб, дуранг натижа қайд этилди. Фақат бир баҳсдагина меҳмонларнинг омади келди.

Бу турда 3:0 ҳисоби уч марта такрорланди. Пахтакорчиларнинг «Нистру» (Кишинёв) командаси билан бўлган учрашувидан ташқари «Шинник» (Ярославль) — «Кубань» (Краснодар), «Котайк» (Абовян) — «Тирас» (Тирасполь) баҳсларида ҳам майдон эгалари ана шундай ҳисобда ғалаба қозондилар.

«Қайрат» (Олмаота) командасининг «Металлург» (Запорожье) коллективига ўз майдонида ютқазиб қўйиши турнинг кутилмаган натижаси бўлди. Меҳмонлар мезбонларни 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

Бошқа учрашувлар натижаси билан танишинг: «Ростсельмаш» (Ростов) — «Локомотив» (Горький) — 2:0, «Динамо» (Ставрополь) — «Факел» (Воронеж) — 2:1, «Кузбасс» (Кемерово) — «Нефтчи» (Боку) — 0:0, «Геолог» (Тюмень) — «Динамо» (Сухуми) — 2:0, «Спартак» (Оржоникидзе) — «Таврия» (Симферополь) — 1:1.

Навбатдаги тур учрашувлари 20 апрелда бўлиб ўтади. Пахтакорчилар шу куни ўз майдонларида биринчи лига пешқадамларидан бири Запорожьенинг «Металлург» командасини қабул қиладилар.

* * *

СССР кубоги учун ярим финал учрашувлари бўлиб ўтди. Уларда бу йил олий лигада карвонбошилик қилаётган Москванинг икки командаси, — МАСК ва «Динамо»нинг омади келмади. Армиячилар Киевда маҳаллий динамочиларнинг ҳужумига бардош бера олмадилар. Майдон эгалари уларни 4:2 ҳисобида мағлубиятга учратишди.

Москва динамочилари эса ўз ҳамшаҳарлари — «Локомотив» командаси футболчиларининг қаршилигини енга олишмади. Асосий ва қўшимча вақтда ҳам ҳисоб очилмади. Ўн бир метрлик тўпларни яхшироқ бажарган (4:2) темирйўлчилар финалга йўлланма олдилар.

Шундай қилиб, СССР кубоги учун ҳал қилувчи учрашув 2 май куни Киевнинг «Динамо» ва Москванинг «Локомотив» коллективлари ўртасида ўтказилади.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЕҚУБОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

20 АПРЕЛЬ, ЖУМА

● ЎзТВ I

11.30 «Олтин шохли кийикча». Садриддин Айний номидаги Бухоро вилояти мусиқий драма ва комедия театрининг спектакли.
12.20 «Дон Кихот болалари». Бадиий фильм («Мосфильм»).
13.30 «Театрдан икки қадам нарида...». Телефильм.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «Лайлаклар учиб келганда». Қўғирчоқ фильм.
17.55 Концерт.
18.35 «Ахборот» (рус тилида).
18.55 Москва. **В. И. Ленин таваллудининг 120 йиллигига бағишланган тантанали мажлис.**
20.15 Москва. «Время».
20.45 «Ўзбекистон» телевизион киножурнали.
20.55 «Одобнома».
21.10 «Аёл қалби наволари». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Мақом кечаси».
23.00 Футбол бўйича мамлакат биринчилиги. «Пахтакор» — «Металлург» (Запорожье). «Пахтакор» Марказий стадионидан ёзиб олинган. 2-қисм.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.10 Ғалабанинг 45 йиллигига. «Солдат қиссаси». Бадиий фильм («Мосфильм»).
19.35 «Тошкент» студияси кўрсатади. Оҳангарон ноҳиясининг чорвадорлари ҳақида ҳикоя.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.15 Москва. «Время».
21.00 Тожикистон ССР Олий Советининг биринчи сессиясида.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Сибирнинг мовий кўзи». Илмий-оммабоп фильм. 2-фильм.
9.05 Сергей Березин қўшиқлари.
9.15 «Туғилган куни — Москвада». Италиян кинодраматурги Тонино Гуэрра билан учрашув. «Кинопанорама»га илова.
10.15 «Бор бўл, мусиқа!»
11.00 Йил фасллари. Апрель.
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.00 «Мусиқий хазина».
16.05 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
16.55 Хоккей. Жаҳон чемпионати. СССР — АҚШ терма командалари Швейцариядан кўрсатилади.
18.55 **В. И. Ленин таваллудининг 120 йиллигига бағишланган тантанали мажлис.** Кўрсатув тугагач — «Время» ва А. Хачатуряннинг «Спартак» балети. СССР Давлат академик Большой театрининг спектакли.
23.15 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
23.20 Долзарб интервью.
23.30 «Бу бўлган... бўлганди...»
24.00 «Нигоҳ».
01.30 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

8.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

8.15 «Устюрт платосининг сири». Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.35 Мусиқа. 7-синф. С. С. Прокофьев. «Золушка».
9.05 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.35 Тарих. 8-синф. Рус солномачилари.
11.05 «Бола билан мулоқот мактаби». 4-кўрсатув.

*

12.05 Ф. Лист. «Дантени ўқиб». Фантазия-соната.
12.25 Такрорий телефильмлар сеанси. «Ўтмишни қайтаринг». 4-серия. 1 ва 2-қисмлар.
14.50 «Икки қалб». Анжела Чумак куйлайди.
15.15 Меҳр-шафқат ҳафталиги. «Оппоқ атиргуллар». Ҳужжатли фильм премьераси. Ҳозирги кунларимиздаги энг муҳим тақчиллик — меҳр-шафқат тақчиллиги ҳақида («ЦСДФ»).
15.50 Спорт ҳамма учун.
16.05 «Қўшиқ инсон билан қолади».
17.00 «Майдон». Спорт программаси.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 Орел шаҳри маданий меросини асраш муаммолари ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
19.45 Информацион программа.
20.30 Меҳр-шафқат ҳафталиги. «Қизил Крест белгиси остида». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. 01253 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д 1177 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12